

ՐԱՅԵՐԻՍՍ

THE RAHNUMA

A FORTNIGHTLY PAPER

Published by H. K. Krikorian, 207 Lexington Ave., New York, N. Y. Annual Subscription \$3.00

Entered as second-class matter August 15, 1924, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of March 3, 1879

Vol. VII

January 17, 1925

No. 2

ՊԵՆՏ Ի ՄԱՆՍՈՒՍԼԱՐ

ՄԻԼԼԻՑԻԹ ՀԻՍՍԻ

Տէհրէրճէ միւտտէթ տէվամ էտէն սիյա-սի էսարէթ էսնասընտա, վէ Փաթիհէր թա-րաֆընտան սիւրիւլտիւքէրի նիչէ տիյարլար-տա էրմէնիլէր քէնտի միլլի հիսսիյաթլարընը հըֆօ էտէպիւրիլէր տիր: Պու սօն Փէլաքէթ-էր միւնասէպէթիլէ տիւնեանըն տէօրթ թա-րաֆընա տաղըմըլ օլտուգլարը հալոտա եինէ ալնի հիսսիյաթը հըֆօ էլլէմէյէ զայլուր պու-լունույօրլար իսէ տէ պու տէֆա էրմէնիլէ քէնտի միլլիլէթիւնի հըֆօ էտէպիւրէք խէյլիճէ միւլքիլլէճիլ տիր: Գաֆգասիատա Սօվիէթ իտարէսի՝ զավմլար արասընտաքի միլլիլէթ ֆարգընը թէչլիլ էտէճէք պիր մէվգիտէ տէ-յիլ տիր, Թիւրքիատա միւլթէմէքքին էրմէնի-լէրտէն Թիւրքիլիլ զապուլ էթմէլէրի թալէպ օլունույօր, Եունան հիւքիւմէթի էրմէնիլէրին Եունանիսթանտա մէզմ օլմամըլ պիր ունսուր մագամընտա տէվամընա ըաղի տէյիլ տիր, Ա-մէրիգատա օլան էրմէնիլէր Ամէրիգան Սիթի-զըն օլմատըզմա պու տիյարտա նէ սիյասի, նէ իւնսի տաիրէտէ պիր մէվգի թուլթամայաճագ-լար: Պունտան էվվէլ էրմէնիլէր մէնֆատա քէնտի միլլիլէթլէրին լիսան վէ քիլիսէլէրի իլէ հըֆօ էտէպիլլիլօրլար տը: Պու կիւն պունըն իքիսի տէ թէհլիքէտէ տիր: Մուհաճիլլէրտէն նիչէլէր սէնէլէրտէն պէրու քիլիսէ եիւզիւ կէօրմէմիլլէր, նիչէլէր տէ չու հալ ու քէյֆի-լէթլէր ալթընտա քիլիսէյէ օլան իմանլարընը

զայ էթմիլլէր տիր: Լիսան ճիհէթիւտէ տէ մէվ-գիլիլ փէք նաղիք տիր: Ամէրիգատա պուլու-նան էրմէնիլէրի էլէ ալըր իսէք, եէնի նէսլտէ էրմէնիլէր սէօլլէյէլէր կիթտիքճէ ապալըյօր, պունտան սօնրաքի նէսլտէ էրմէնիլէր սէօլլէ-յէն եա անլայան պուլմագ իմքեանսըլ օլաճագ տըր: էրմէնիլէր՝ միւսաֆիլիլէթէն եաչատըլ-լարը մէմլէքէթլէրտէ ալըր միլլիլէթլէրին հըֆօ էտէպիլլիլէր, լաքին եէրլի եուրտը օր-տա սաքին օլմագ իչիւն կիթտիքլէրի մէմլէ-քէթլէրտէ ալըր պիր օպա կիպի միլլի մէվճու-տիլլէթլէրին հըֆօ էթմէլէրի իմքեանսըլ տըր: Մէսէլա, Ամէրիգատա պուլունան էրմէ-նիլէր էկէր սիթիզըն օլմաղլարսա իչ վէ կիւն-լէրինտէ պէօյիւք միւլքիլլաթա թէսատիլֆ է-տէճէլէր, էրմէնի լիսանըն տիչարտա գուլ-լանսալար տիկէր Ամէրիգալլար քէնտիլէրէ չէլմ ի հագարէթլէ պագաճագլար, էվլէրինտէ էրմէնիլէր իսթիմալընա իսրար էթսէլէր՝ էվ-լատլարը պունտան մէմնուն զալմայաճագ, հէ-լէ Ամէրիգալը գըզլարլա էվլէնէլլէր օլուրսա էվտէ հէր չէյ Ամէրիգալանճագ տըր: Կէչէն կիւն պիր տօսթըն էվլինտէ պիր կէնճէ բասթ կէլտիմ, սարը սաչլը, ուզուն պօյլու, պիր Ա-մէրիգալը կէնճ: Պիր ազ սօնրա սօֆրայա օ-թուրտուղումըզտա պու կէնճ պուլղուրլու պատնիճան տօլմասընը թէլիլֆսիլգճէ եէմէյէ պաչլայընճա թէլլճճիւպ էթտիմ: Տօսթում պանա, «Թէաճճիւպ էթմէ, պու օղլանըն փէ-տէրի Այնթապլը տըր,» տէտի:

Պու պէօլլէ օլաճագ տըր: Հէյէթ ի իճթի մաիլէնին չաչմագ զաիտէլէրի իգթիգասըն-

տան պու պէօյլէ օլմազ կէրէք տիր :

Էօյլէ իսէ վաթանտան մահրում օլտուղու-
մուզ կիպի միլլիյէթտէն տէ մի վազ կէչէլիմ :
Պունը տա եափամայըզ : Հէր պիրիմիզին հա-
յաթընտա , սիրէթինտէ , դապիլիյէթլէրինտէ
էրմէնիլիյին պէլլի հիսսէսի վար տըր : Ֆէր-
տէն վէ գալմա մալիք օլտուղումուզ Փապի-
լէթլէրին նիչէսի իչլին էրմէնիլիյէ միննէթ-
տար ըզ : Պինսէն ալէյհ էնտատըմըզա օլան ա-
լազամըղը ունուտամայըզ , ունութմամայըզ :

Իչինտէ եաշայաճաղըմըզ միլլէթլէր վէ
սիթիզըմը օլտուղումըզ եա օլաճաղըմըզ հիւ-
քիւմէթլէր տախի պիզիմ միլլի էվսաֆըմըզ
վէ միլլիյէթ հիսսիմիզի դաիպ էթմէմիզի իս-
թէմէզլէր : Կէչէն կիւն Հարվըտ տարիլֆիւ-
նունընն սապըզ ըէիսի մէշուր Տօգթօր էլիլթ
եէհուտիլէրէ խիթապէն սէօյլէր իքէն Ամէրի-
գա եէհուտիլէրինէ եէհուտիլէրինէ հըֆզ
էթմէլէրինէ , պիրիպիլիլէրի իլէ էվլէնիպ միլ-
լի առէթլէրինէ հաթթա տինլէրինէ վէ լիսան-
լարընը հըֆզ էտէրէք Ամէրիգայա խըտմէթ
էթմէլէրինէ թալսիյէ էլլէտի : Պիզ տախի միլ-
լիյէթլէրինէ հըֆզ էթմէլէրէ պէրապէր պուլուն-
տուղումըզ մէմլէքէթլէրին հազիզի սիթիզըմ-
լարը օլմանըն եօլունու պուլմազ . կէրէյի :

Շու աշիքեար տըր քի միլլիյէթի սիյասի
մանատա հըֆզ էաէրէք երինէ տէ պաշգա մէմ-
լէքէթլէրին սիթիզըմը օլմազ իմքեանսըզ տըր :
Պիր քիմսէ անճազ պիր մէմլէքէթլէրին սիթիզընը
օլապիլիլի , վէ անճազ օ եօլտա օ մէմլէքէթլէ
սատազաթլա խըտմէթ էտէպիլիլի : Միլլիյէ-
թին սիյասի պիր մանասը օլտուղու կիպի ,
ուրգի , ալալազի վէ տինի մանասը տա վար
տըր : Էրմէնիլէր Մըսըրտա եա Եունանիսթան-
տա եա Ամէրիգատա պուլունուպ օ մէմլէքէթլէ
րին սիյասի ազասը օլմազլա պէրապէր , քէն-
տի լիսանլարընը , անանաթլարընը (աւանդու-
թիւն) վէ տինի թէսալվուրլարընը հըֆզ էտէ-
պիլիլիլէր : Պու կիւն եէհուտիլէր պու մէմլէ-
քէթտէ սիյասի ճիհէթտէ քեամիլ պիր Ամէրի-
գալը օլուպ , տինլէրինէ վէ անանաթլարընճա
եէհուտի գալմազա չալըջըյօրլար :

Պիզ էրմէնիլէր տահա պու մէսէլէնին ա-
նախթարընը պուլամատըզ : Պազըլարըմըզ պու
եէնի տիյարլարտա հալա սիյասի միլլիյէթի
հըֆզ վէ իտարէ էթմէյէ չալըջըյօրըզ : Նիչէլէ-
րիմիզ տէ կէչմիչտէ օլտուղը կիպի հալ ը հա-
զըրտա տա տինիմիզ վէ քիլիսէմիզ միլլիյէթի-
միզի խէլաս էտէպիլիլի տէյու տիւչիւնիլյօր ի-

սէք տէ , օ պապտա հիչ պիր ատըմ ալմայօրըզ :
Քիլիսէյի զէմանըմըզն իհիթիյաճաթընա մու-
վաֆըզ , վէ միլլէթին հէր սընֆընը թէրֆի է-
տէպիլէճէք պիր հալա կէթիլիլէտիքճէ անը
միլլիյէթին համիսը եափամայըզ : Կէչմիչ
տէհըլէրտէ քիլիսէ միլլէթի հիմայէ էթտի իսէ
մանէվի ճիհէթտէ պիւթիւն միլլէթի թէրֆի է-
տիպ իրչաա էտէճէք պիր վազիյէթտէ իտի :
Շիմտի իսէ միլլէթին հալ ը ըուհիսի քիլիսէ-
նինքինտէն իլէրի կէչմիչ տիր : Օ՝ նասըլ ըհ-
պէր օլապիլիլի :

Պիզիմ զաննըմըզա փէրաքէնտէ հալտա
պուլունան էրմէնի միլլէթինին տէրունինտէ
միլլի հիսսիյաթը իպզա էթմէք իչլին անը պիր
ճիհէթտէ պիրլէշտիլմէք կէրէք տիր վէ պու
պիրիլէք քիլիսէ պիրլիլի իլէ միւմքին տիր : Էր-
մէնինին միլլի քիլիսէսի պիր օլմալը , օ քիլի-
սէ միլլի անանաթը հըֆզ էթմէլի վէ Քրիսթի-
անլըզն էն եիւքսէք հայաթընա մալիք օլմա-
լը տըր : Քիլիսէ պիրլիլի տէմէլէք քէյֆի պիր
պազու ալթընտա օլմասընը տէյիլ անճազ
Փարզըլ էֆքեարլարա միւսաստէ էտէճէք գա-
տար վասի վէ եինէ տէ պիր միւթէթիլիլ շէլի
իտարէյէ մալիք օլմազըլը անլարըզ : Միլլի
անանաթ տէմէլէք հէր օլուր օլմազ էսքի ա-
տաթ ու մէրասիմի տէյիլ անճազ միլլի սիրէ-
թիլիլիլին եէնի ահվալ ալթընտա տայանապի-
լէճէք զըյմէթ վէ գուվվէթի հալզ օլանլարընը
տէմէք իսթէրիլ , վէ Քրիսթիանլըզն եիւքսէք
հայաթը տէմէլէք Քրիստոսըն հայաթընը Փէր-
տի հայաթլարըմըզա պիլ Փիլի իճրա էտէ-
պիլմէլիլիլիլին անլարըզ վէ քիլիսէճէ իսլա-
հաթ վէ եախօտ իթթիհատ հազընտա տիւչիւ-
նիւրքէն գարչըմըզա պուլտան էքսիք պիր նի-
չանկեաճ ալմազ ճաիլ տէյիլ տիր :

Պու մէսէլէյի հալ ու թէսվիլիլ էտէն քիմ-
սէ չու ինգիլապաթ արասընտա միլլի հիսսիյա-
թըմըզ հըֆզ էտէպիլմէք անախթարընը քէչֆ
էթմիչ օլաճազ տըր : Պիզիմ զաննըմըզա պու
անախթար կուսակցուլիւնլարըն էլինտէ տէ-
յիլ , թիւճար լարըն էլինտէ տէյիլ , պէլքի
ըուհանի Փիքըլի մտաւորականլարըն վէ կղե-
րականլարըն էլինտէ տիր :

Պազալըմ պու գափուլու աշանլար պուլու-
նաճա՞զ մը :

Յ . Գ . Գ .

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

ԱՌԼԱԳ, ՇԱԽՍԻ ՀԱՅԱԹՏԱ

Շախսի հայաթտա արևադ՝ ատէմին քէնտի զաթընա նազարէն մալիք օլտուղու էյի եա քէօթիւ ըուհի հալ տըր: «էյի» եա «քէօթիւ» հալ տէյօր իսէք, Փիքըրմիլ էօնիւնտէ պիր թէսավվուր եախօտ իտէալ վար քի ատէմին ահավալընն օնա մուվաֆըզ եա մուղայիր օլտուղունը իմա էտիյօրը: Պիզիմ քէնտիմիլ իշիւն վէ գօնչուլարմըղըն պիզիմ իշիւն պիր թէսավվուրմըղ վար քի օնա կէօրէ եաշարսազ ատէմիյիմիզին մազսէտիւնի իճրա էթմիշ, օնա կէօրէ եաշայամազ իսէք օ մազսէտի իճրա էտէմէմիշ օլուրըզ: Պէօյլէ պիր թէսավվուրըն Ֆէրտին կէօղիւ էօնիւնտէ օլմասը վէ հուրր իրատէթլէ անը իճրա էթմէյէ վէ եա էթմէմէյէ գարար վէրիպ էօյլէճէ եաշամասը օ ատէմին ախլազի հայաթընը թէշքիւ էտէր, վէ պիթթապի պիր ատէմին ախլազի հայաթընա տաիր մուհիմ սիւալլար շունլար տըր: — 1. Պու ատէմին ատէմիք հազգընտա թէսավվուրը նէ տիր: — 2. Պու թէսավվուրը պիլ իթիյար քէնտինէ պիր մազսէտ տէյու ինթիսապ էթմիշ մի տիր: 3. Պու թէսավվուրըն պիլ Փիլի իճրայա գօյապիլիյօր մը: Էկէր պիր ատէմին ատէմիք հազգընտա թէշքիւ էթտիյի թէսավվուր տօղըն իսէ, վէ օ թէսավվուրը էլտէ էթմէք իշիւն գարար էթմիշ իսէ, վէ օլտուղմա պու գարարընը իճրայա գօյօրսա օ ատէմին ախլազը էյի տիր տէնիլը: Էկէր թէշքիւ էթտիյի էյի թէսավվուրը էլտէ էթմէքտէ տէյիլ տէ պաշ գա զայլէր արգասընտա կէղիյօրսա նախօտ թէսավվուրը եանըշ իսէ, օ ատէմին ախլազը պօղուզ սայըլըր:

Պիր Ֆէրտին ատէմիք հազգընտա տօղըն թէսավվուր թէշքիւ էթմէսի կիւճ պիր մէսէլէ տիր: Էվլէյա ատէմ քէնտիսինի վէ քէնտի տէրունինտէքի եիւքսէք հիսսիյաթը կէօրէպիլմէլի տիր, պուընն իշիւն իսէ քէնտի քէնտիսինէ պազապիլմէլի տիր: Սանիէն էյի մուհիթ, իշիւն տէ պուլունմալը տըր: Էյի ատէմ նասը օլուր իտիյինէ տաիր գարշըսընտա նուժունէլէր պուլունմալը տըր: Պու իսէ էյի թալիմ ու թէրպիյէ ֆարզ էտէր: Քէզալիք իրատէթիւնի էյի վէ եիւքսէք սայտըղը թէսավվուրլարա վազֆ էտէպիլմէսի իշիւն մանէվի գուվլէթի օլմալը տըր:

Պու կիւն էհալիմիլ հէփ պու ճիհէթլէր-

ճէ զայրի միւսախտ ահվալ իշիւնտէ պուլունմալը տըր: Մուհաճէրէթին հէր քէսի տիւշիւրտիւյիւ հալ էօյլէ տիր քի ատէմլէր տէօնիւպ քէնտի տէրունի հայաթլարընը, միւթալէյա վազըթլարը եօզ տըր: Եաշամազ իշիւն չապա, շէքիլէն միւզայազալար, կէօրիւլէն հազգսըղլըզլար ատէմին օ ճիսա միւթալայարընա վազթ վէ թազաթ պրազմայօրլար: Քէզալիք էթրաֆըմըզտա պէօյիւք սայտըղըմըղ քիմսէլէրին, ալ ատէմիյի պիլիպ իճրա էտէճէքլէրին մէմուլ էթտիյիմիլ քիմսէլէրին իզհար էթտիյի ախլազի հայաթը վէ ատէմիյի կէօրտիւքճէ ատէմիք հազգընտա թէսավվուրմըղ աշաղը տիւշիւյօր: Շու ահվալ արասընտա փէք թապիլի տիր քի միլլէթիմիզին էֆրատը ախլազի պէօյիւք զայաթա տիւշար օլմուշ տըր:

Իմտի նէ՞ եափաճաղըզ:—

Կէմինին տիւմէնինի էլտէն գաշըմայալըմ: Շու տիւշիւն պէշէրիյէթ իշիւնտէ հազիգի ատէմիյին միյարընը զայ էթմէյէլիմ: Ալ ատէմիյի՝ շու հազգ վէ ատալէթի փախմալ էտէնլէր, քէնտի մէնֆաաթլարընա զաիֆլէրի գուրպան էտէնլէր, գօնչուլարընն քէտէրլէրինէ կէօզ գաիսայանլար արասընտա արամալընըզ: Պիլինիլ քի հալա ատէմիք պէօյիւք միւրշիտէրիմիզին պիզէ թէպիլի վէ իհամ էթտիլէրի ատէմիք տիր: Հալա Պօղոսըն կորընթոսլուլարա թարիֆ էթտիյի մուհապպէթ գաիտէսի պէշէրիյէթին գըլմէթ վէ լիյազաթընը թարիֆ էտէր, հալա Քրիստոսըն հայաթը ատէմիյին էն եիւքսէք նուժունէսի տիր, վէ օ հայաթըն էսասը պէշէրիյէթին իսլասընն իւմիտի տիր: Իմտի շախսի հայաթըմը իշիւն հալա օ Քրիստոսըն էօմրիւնիւ հազիգի միյար ատտ էտէլիմ: Իրատէթիմիզի օ հայաթըն պիղտէ զահիր օլմասընա վազֆ էտէլիմ վէ պու միւզայազալարմըղ արասընտա անըն էօմրիւնիւ եաշամալա սայ էտէլիմ:

Յ. Գ. Գ.

ԱԳՇԱՄ ՖԵՃՐԻ ՏԵՅԻԼ

Աթիտէքի սէօզլէր իթիյար նամալիւմ պիր միւմինին սէօզլէրի տիր:—

«Պու՝ ազշամըն Ֆէճրի քեազիպի տէյիլ, սապահն չաֆաղը տըր: Գարշըտաքի թէփլէր կիթտիքճէ տահա պէրրազ վէ տահա կիւզէ կէօրիւնիւյօրլար: Պէն եէվմի իշիւն պիթիւմիշ պիր ամէլէ կիպի էլլէրիմի գավուշտուրմայօրըմ, անճազ եըլտըզլար չաֆաղըն»

նուրբունտա պիւրէր պիւրէր նապէտիտ օլուր ի-
քէն, պէն թագէ իշ իշին գօլլարըմը սըղալո-
րըմ: Ա՛հ. տիւնեա պէնիմ նազարըմտա կիթ-
տիքճէ տահա վասի տահա հաշմէթլիւ պիւր հալ
քէսպ էթմէքտէ տիր: Թուլու էտէն կիւնէշին
փէրթէվլէրինտէ կէօլկէլէր զաիլ օլուպ կիտի-
յօր: Պէն եաշընը ալմըշ պիւր իսթիյար տէյիլ
իմ, անճագ Ալլահըն պու վասի ճիհանընտա ի-
շիմէ եէնի պաշլայօրըմ: Այըզ վէ ուլանըզ պիւր
րուհ իլէ կիւնիւն վաղիֆէլէրինէ գօշայօրըմ վէ
արթըզ գուլմէթ պանա մանի օլմայաճագ տըր»:

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ՊԱՇԵՐՄԱ ԿԵԼԵՆԼԷՐ

Պուրատա պաշըմա կէլէնլէրի հէր կիւն
նազլ էթսէմ պիթմէք զապիլ տէյիլ տիր: Նիւ
Եօրք գըլըսընտա վէրտիյիմիզ իմթիհանլար ի-
լէ գուրթուլտուզ զանն էթտիմ իտի, մէյէր
տահա պէտթէրի վար իմիշ. 30 սէնէ տիր քէն-
տի քէնտիմի տօգթօր տէյու ալըբ գօր իտիմ,
պուրա կիրտիյիմ կիւն օ սէնաաթ, օ իսմ իւ-
զէրիմտէն սըլըլըպ չըզմըշ, թագէտէն ալը-
տան պաշլայըպ իմթիհան վէրմէլի իմիշիմ:
Գաֆատա գաշ քէմիք վարտան պաշլատըզ,
պաղըրսագլարտա նէ քիմիավի թէրքիպլէր
եափըլտըղընը, օմա քէմիյի գաշ չէշիտ եէ-
րինտէն չըգտըղընը, միգրօպլարըն գաշ գուլ-
րուլու օլտուղուլու, նէ պիշիմ սալլատըզլա-
րընը, խալլարըն գաշ չէշիտ օլտուղուլու,
խալա օլմագսա ֆաղլա մատտէլէրին նէրէյէ
տէօքիւլէճէյինի, տէլիլիյին չէշիտէրինի,
պէնիմ հանկը սընըֆա աիտ օլտուղուլու,
սիւտճիլէրին գաշ քիլօ սու եա թէպէշիք գա-
րըշտըրտըղընը ուլգու իլլէթինի աշըլայան
սինէյին հանկը ֆամիլեայա աիտ օլտուղուլու
հէփ սօրտուլար, պիզիմ մէմլէքէթտէ օլմայան
վէ գուլլանմատըղըմըզ իլմի սըհէթէ աիտ
էօյլէ սուալլար քի պիզ տահա 500 սէնէ սօնրա
պիլէ օնլար հագգընտա տիւշիւնմէզ իտիք:
Պուշլարա ճէվապ վէրտիմ վէ պիւր տէօրթ քէօ-
շէ քեաղըտ վէրտիլէր, արթըզ տօգթօր օլտուլմ
զանն էթտիմ. իշկիյէ աիտ պիւր շէյ ըէշէթայա
եազմագ իշին պիւր պաշգա քեաղըտ տահա ալ-
մալը իմիշ: Պուշա տա փէք էյի տէտիք, լաքին
ըէշէթա իշինտէ աֆիյօնա, մօրֆինէ, գօզայնէ
աիտ պիւր իւաճտա եազմագ իշին պաշգա պիւր

լայսէնս լազըմ իմիշ: Գօրգարըմ կիյէճէյիմիզ
գօնտուրա վէ եէյէճէյիմիզ տօլմա իշին տէ
պիւրէր լայսէնս իսթէյէճէլէր:

Կէլտիյիմ հաֆթալար իտի, «Օտուլնու-
նուլ կէօղիւ օնչատա տիլէնճինին կէօղիւ չէօմ-
չէտէ» տէրլէր. պիւր խասթախաֆէյէ կիտէյիմ
տէ պիւրաղ խասթա՝ ամէլիյաթ վէ գան կէօրէ-
յիմ տէտիմ: Գաիուլա տայանըմ պիւրի կէ-
լիպ «Թօնսիլինի չըգարթտըմայա մը՝ կէլ-
տին», տէյու սօրտուլ: Պու սուալ օ գատար զա-
ֆիլ իտի քի ճէվապ վէրէմէտիմ. «Աճէպա»
տէտիմ քէնտի քէնտիմէ, «պուրատա պիւր եէրէ
կիրէր իքէն չափգայը չըգարտըզլարը կիպի
թօնսիլլէրի տէ մի չըգարտըլար վէ պէն մէմլէ-
քէթին ատէթինէ գարըն մը՝ իշէյօրըմ», ըէ-
ճա էյլէյիպ տէտիմ քի պէնիմ թօնսիլլէրիմ 56
սէնէ տիր եանըմտա պուլուլուլար վէ էյի
կիւնիւմտէ ֆէնա կիւնիւմտէ պանա արգատաշ
օլտուլար, հիշ պիւր թէրպիյէսիլլէրէրինի
կէօրմէտիմ. միւսաատէ էտէրլէր իսէ եինէ օն-
լարը թագընմըշ օլարագ իշէրի կիրէյիմ: Օ տէ-
ֆալըզ գալալը թօնսիլլէրիմ գուրթարտըմ,
լաքին Նիւ Հէյվընտա եինէ այնի շէյ պաշըմա
կէլտի, եինէ օ սիւալը սօրտուլար: Սօնրա հէփ
տօսթլարըմա նազլ էյլէտիյիմտէ կէօրտիւմ
քի սայքի քեաֆֆէսի տէ այնի ֆէլաքէթէ օղ-
րամըշ, թօնսիլլիզ կէզիյօրլար, չիւնքի չըգար-
մըշ իտիլէր: Պըլըզլարա օլտուլու կիպի պու
մէմլէքէթտէ քօնսիլլէրէ գարըն տա պիւր ատա-
վէթ վէ թէատտի վար տըր: Չալալը պըլըզ-
լար էրքէլէրին էն կիւզէլ զիյնէթի, սիմանըն
էն հիւն վէրէն գըսմը գօզասը տէվէրիւմիշ
փամուզ թարլասը կիպի հէփ պիշիլմիշ՝ գըլլա-
րըն քէօքլէրի տիշլէր իլէ պէրապէր սըրըտա-
րագ եիւզիւնէ պագարլար: Գարշընտաքի օղլան
մը գըզ մը, իսթիյար գարը մը, եօզսա 60լըզ
պիւր մըսթըր մը անլայամագսըն:

Թօնսիլլէր տէյօր իտիմ. ֆէնի թէպապէթ
անլամըշ քի քօնսիլլէր չօզ տէֆա միգրօպլա-
րըն կիրմէսինէ գափու օլուլօր վէ պագէն րօ-
մաթիզմօ, պէօյրէք խասթալըղը վէ սաիւրէ
պուլնտան իլէրի կէլիյօր իմիշ, հայտէ թօնսիլլէ
հիւճիւմ: Տօղրու պիզտէ գապուլ էտէրիզ քի
թօնսիլլէր չօզ տէֆա իլթիհապլանըր իրիլէ-
շիւ. պօղազա նէֆէսէ մանի օլուր վէ պու կիպի
չափիլընլըզլարտա պուլուլուլու, լաքին օնլա-
րէ նասիհաթ էտէր, օղլար, թալիմ էտէր եօ-
լա կէթիւմէյէ չալըշըր իտիք վէ էյի Գրիստուն-
եալար օլմազլար իսէ քէսէ աթար իտիք: Շիմ-

տի իսէ հէման գափուտան կիրէն հէր քիմսէյէ տէրտի նէ օլուր իսէ օլտուն, քօնսիլին չըգմալը տէմէք Թիւրքլէրին հիւքմիւնէ պէնգէմէյօր մը մատամ քի պիր գաչ էրմէնի գօմիթէ տիր ասը տըր, հէփսինի քէս: Պիլմէմ քի նէ տէմէք իսթէնիլիօր: Թօնսիլի չըգմայա մահքիւմ օլմուչ չօգ քիմսէլէր կէօրտիւմ քի աստամ ազըլը Թօնսիլլէրի վար վէ հէրլէրինտէ րահաթ տուրույօրլար, պու ազալարը խալգէ Էտէն պիր եանլըլըգէ էթմիլտէ օ խաթայը պիլ մի՞ տօղրուտամագ իլ: Գօրգարըմ էհալի Թօնսիլ տէմէք իլէ պիր իլլէթ, պիր աֆէթ անլայօր, գօլու աղըրլանն, պէօյրիւնէ եէլ կիրէնին, նէզլէ օլանն, էօքէնսի հարըրանն հէման Թօնսիլինէ սարըլըյօրլար: Կէչէն կիւն պիր տօսթում գայն վալիտէսի իլէ պիր գալլայա թութուլմը օլտուղունտան Թօնսիլինի չըգարմըլ լար: Պէն շիմտիլիք Թիւրք եաննտա սագլանմըլ կեալըր կիպի Թօնսիլիմի սագլայօրըմ:

Խաթըրընգա կէլիօր մը, պիր վագըթ տա էփիլէնտիսիթ մէսէլէսի վար իտի. պիրինին գարընտա եա պիր Թարաֆընտա պիր աղըր օլտու մը էփիլէնտիքսինի չըգարըրլար իտի: Պու իշ օ տէրէճէ իլէրի կիթտի իտի քի սաղլամ ինսանլար մասա իւզէրինէ եաթըպ էփիլէնտիքսլէրինի չըգարթտըրմագ պիր մօտա օլտու իտի, գատըրլարըն գօլու վէ քէսիք սաչլարը կիպի, հաթթա սօգթօրլար տէտիլէր քի պու պաղըրսաղըն ուճունտաքի գօլլուգ պիլգէ պէօյիւք պէօյիւք տէտէմիլ օլան մայմունտան գալմըլ պիր միրաս տըր վէ պէչէրիյէթ պունտան գօլրթուլմալը տըր: Ալ գալտը պէրպէր տիւքեանը կիպի էփիլէնտիքսին տիւքեանլարը աչըլըյօր իտի: Շիմտի համտ օլտուն էփիլէնտիքսլէր էփէյի րահաթ էտիյօրլար. ինսանլար պիլի ունութու տէյու հարատանա շիւքր էտիյօրլար, լաքին պաչգա պիր աֆէթ տահա վար. տիշ պէլասը: Վայ պաչընա օ տիշէրին քի սահիպինին պիր եէրի աղըրլար եա պիր խասթալըղա միւպթէլա տըր, տիշէրին պիր գաչը եա հէփիսի չէքիլիօր, Թամ Թագըղ պիր աղըղ պրագըլըյօր: Ուղղական տիշ, սեւական տիշին բացառական տիշտէն. սօգթօրըն եանընա պիրի կիրիպ տէ չու եանըմ պու Թարաֆըմ աղըրլար տէյու չէքլասընը պիթիւմէղտէն սօգթօր աչ աղըրըն տէյիպ սըզը սըզը աղըրըն գօլուչարընը քէօչէլէրինի եօղլամաղա պաչլայօր. գանն էտէրսին պազար եէրինտէ իլ: 32 եաչընտա պիր կէնճ գատըն կէօրտիւմ պէլ քէմիլի խաս-

Թա օլուպ հարամ իլիյինէ Թագիլգէ էտէրէք ֆէլճ քէօթիւրիւմ օլմուչ իտի: Իւսթէլիք տիշլէրինի տէ չէքիլչէր, ուտ չալան պիր կէնճ կէօրտիւմ սաղ գօլու փէրտէլէրի էյի վուրամայօր տէյու սօգթօրա կիթմիշ, տէրհալ տիշլէրինի չըգարմըլար. գանն էտէրսին տիշլէրէ գարըն պիր ասալէթ վար հախօտ տիշլէրի իլէ պիր մուգալէլէ եափմըլար: Գեաչքի իշ եալընըղ տիշ չէքմէք իլէ գալսա: Տիշտէ պիր էօղր օլուպ օլմատըղընը անլամագ իշիւն էվլէլա րէօնթիլէն իլէ Թասվիրի ալընմալը, նէթիճէ եինէ չէքմէք տիր: Գապուլ էտէրիլ քի տիշլէր չիւրիւլիւպ եա քէօթէ իլթիհապ եափըպ գահմէթ վէրիլէր վէ հաթթա պիր գըլասա տըր քի օրատան միգրօպլարտա իշէրի սիվիլիլէր: Լաքին հէր տէֆատա հէր ատէմտէ պու իթիգատ իլէ եօլա չըգըպ հէման կէլէնին տիշինէ սարըլմագ պիր ալ Թահաֆ օլմայօր մը, պէն տէյէճէյիմ քի Թէպապէթին միւպալաղասը տըր վէ պունտան սագընմագ լաղըմ տըր. տիշլէրին պու գատար Թէրագըլ էթտիլի պիր գէմանտա օնլարտան պաղը հայլաղ վէ ուղղունսղլարընը իսլահ էթմէք, մէտէնի էթմէք չարէլէրի տիւքէնմիշ մի տիր քի հէման քէմէք՝ էօլտիւրմէք՝ իմհա էթմէք սիյասէթի Թագիլ օլունույօր: Աղըր իւզէրինէ աղըր վէ պիր տէ տիշսիլիք գամմ էտիլիօր: Գուլաղըն սանճըյօր տիշինի չէք, օման տա սըզը տիշինի չէք, պէօյրէլէր պօզուլմուչ չէք սինիլին Թութալ տիշինի չըգար ինսան գարըսը իլէ գալլա էթմէյէ գօրգույօր տիշլէրինի չէքիպ չըգարամագլար: Նէ աճայըպ հալ նէրէ կիթսէմ պու տիշ լաղըրթըսը, տիլիլտէ իլթիհապ տիշ չէքիլիօր, հարըմճա աղըր տիշ սարըլըյօրլար, կէչէն կիւն կէնճին պիրինին պէօյրիւ աղըրլար իտի տիշլէրինի չէքմէք իսթէմիլչէր պանեօ իլէ եաղը եափըչտըրարագ գօլրթարտը: Պիրագտան պիշսիլ պիր պէչէրիյէթ գարընտա պուլունաճաղըղ կէօրիւնիլիօր:

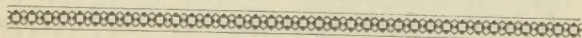
Մուհարէպէ էսնասընտա պիր Ալաման ճէրլահ մայէթինտէ պուլունտուլմ. քէնտիսի գալմմագամ պէն եիւզպաչը իտիմ. էօյրէնտիլինտէն պիլտիլինտէն պիր փարմագ չաչմաղ իտի ալին սանիյէտէ կէլիլ ալին Թաչլարա պասար վէ ալին ուսուլտա իլչէր պիր ճանսըղ մաքինա իտի հէփ Ալամանլար կիպի. 1916տա Վարչավիատա պիր Թըպպ գօնկէսինէ կիթտի վէ ալտէթինտէ արգատաչլարա տէտիմ քի վայ պաչըմըղա էյէր եէնի պիր չէյ եէօյրէնտի իսէ.

արթըդ պոյունա օնու թաթպիդ էյլէր: Հագի-
գաթէն իւր վիզիթայա չըգտըդ իւր եարալը
ասքէրի կէօրիւպ պանա տէօնտիւ վէ զօն պատ.
(կիւնէշ պանեօսը) էմր էթտի. իքինճիյէ զօն
պատ. Յիւնճիւ վէ իւր նիհայէ էրթէսի եիւնիւ
օլ խասթա եարալը դաիֆ ասքէրին քեաֆֆէսի
Յուլիս ալընըն կիւնէշի ալթընա գօնուլտու.
զավալը մէմէտճիքլէր ագչամա գատար եա-
նըյօմ, աման եանըյօմ պաղըրըրլար իտի: Պիր
կիւն փէք պուտալա պիր հիյէթ ալըպ պու թէ-
տալի չօճուղու օլմայան գարըլարա տա եա-
րար մը տէյու սօրտըմ:

Ալամանլարըն սինիրի գալըն օլուր փէք
ինճէ շագալարը անլամաղլար վէ սէրսէմ սէր-
սէմ եիւզիւմէ պագտը:

Պու տիշ չէքմէք ուսուլը տա պիր չօք սը-
րալարտա եարայաճաղ կէօրիւնիւյօր:

Ա. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԻՍԻՐԵԱՆ

Կարապետ Միսիրեանը սօն տէֆա նիքեա-
հը էսնասընտա կէօրտիւմ իտի, տիւպէր, մէ-
սուտ պիր կիւլէյի իտի: Անըն վէֆաթը խապէ-
րի քէնտինի թանըյանլարա մէմուլին զայրի
պիր տարպէ կիպի օլտու: Օ ուզուն պօյուլ,
սաղլամ, եիկիթ կէնճ սըհէթին թէճէսիւմ
էթմիշ պիր հէյէթի իտի:

Անըն զայաթընտան տօլայը քէտէր էտէ-
րիդ, զիրա անը սէվէր իտիք, անա հիւրմէթ
էտէր իտիք: Օ արամըղտա քեամիլէն ինսանի
էօմր կէշիւմիշ իտի: Էօմրիւ սէվէր վէ անըն
մէշրու մէսէրրէթլէրինէ վէ քէտէրլէրինէ իշ-
թիրաք էտէր իտի: Հարվըրտ տարիւլֆիւ-
նունտա իքի սէնէ պիրլիքտէ պուլունտուդ, վէ
չօք տէֆա պիզէ տէր իտի, «Պէն կէօսթէրմէք
իսթէր իմ քի Գրիսթիան հայաթը զայր ի թա-
պիթ, միւնգէվի վէ տար պիր էօմր տէյիւ, իւ-
լա տահա զիյատէ զանի պիր հայաթ տըր:

Կարապետ Միսիրեան տօղուչունտան պիր
քէհպէր իտի: Կէօրէ կէլտիյիւմ էն մուգթէտիր
գուլաղուզ իտի. քէնտիսինտէ տար Փիքըրլի-
յին էսէրի եօք իտի, վէ քէնտի շախսիյէթի իլէ
պաշղալարա թէազղիւմ էթմէյի պիւմէյ իտի:
Օ քէնտի շախսիյէթիին ազամէթի վէ թապիա-
թընըն չիրինլիյի իլէ պաշղալարը իտարէ էտէր
իտի: Օ քէնտի տէրսլէրինտէ պաշտա տուրուր
իտի: Հարվըրտա իքէն թահրիր էթտիյի

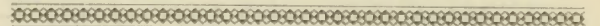
Փէննի պէնտլէրի պէլքի րէֆիգլէրինտէն չօք-
լարը պիւմէյ իտի, լաքին պիր ազ սօնրա ճէ-
մասթլար պաշընա կէշտի իսէ Պոսթոնտա, Նիւ
Պրիթընտա վէ սօնրա Ֆրէզնօտա օ զէման քէն-
տի մահիյէթինի կէօսթէրտի:

Տինի գուլաղուզ մագամընտա անըն զայա-
թը պէօյիւք տիր: Օ միւսթէսնա սուրէթտէ էյի
պիր թէրպիյէ ալմըշ իտի, սիննի, հէյէթի վէ
գալպի կէնճ իտի, Փիքըրլէրի թագէ վէ շախսի-
յէթի ճալիպ, հագիգի պիր Գրիսթիան իտի:
Արասընտա իշլէտիյի ճէմասթլար իւզէրինտէ
խուսուսա կէնճ նէսլ իւզէրինտէ թէէսիւրի աճա
յիպ իտի: Տինի տաիրէտէ պու կիւն մէվճուտ
օլան էրմէնի միւրչիտլէրիմիդ արասընտա պի-
լա չիւպհէ օ էն զիյատէ սէվիւմիշ, վէ հիւրմէթ
էտիւմիշ վէ միւսթագպէլի փարազ պիր սիմա
իտի:

Կարապետին ազգասէրլիյի տէ զիքրէ շա-
յան իտի: Վագթընըն պէօյիւք դըմընը Ամէ-
րիգա գօլէճլէրինտէ վէ Ամէրիգալըլար արա-
սընտա կէշիւմիշ իսէ տէ, թէքմիլ պիր ազգա-
սէր իտի: Օ իւր սատագաթը քէնտի միւլէթինէ
աիտ օլմալը տէյու հիսս էտէրէք էն էյի խըտ-
մէթինի էրմէնի ճէմասթլարա վագֆ էտէր
իտի:

Կարապետին էօլիւմիւ քէնտինին քէսիր
տօսթլարընճա քիլիսէճէ վէ միւլէթճէ պէօյիւք
պիր զայաթ իտի: Օ էօլտիւ, լաքին էյվա՛հ,
քէնտինին աճայըպ իգթիտարլարը քեամիլէն
մէյվէսինի վէրմէգտէն ալընտը, օ տահա զօնչէ
իքէն սօլտու:

Ե. Յ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԳԱՐԸՆՃԱԼԱՐ

3

Գարընգատան իպրէթ ալ,
Եագտան գըշը գարշըլար:

Ջարպը մէսէլ:

Պիրազ տա գարընճալարըն չիրքէթի հալ-
լէրինի թէֆթիշ էտէլիւմ. զիրա ճիւմլէ նէվլէրի
չիրքէթ թէշքիւ էտէրլէր, պագէն անճաղ 40 եա
50սի պիրլիքտէ օլարադ. պագէն տախի պին-
լէրճէսի վէ օն պինլէրճէսի:

Ումումէն Փարզը ճինսլէր այրը եուվա-
լարտա իսքեան էտիպ, եուվանըն էթրաֆըն-
տա մահտուտ պիր տաիրէյի քէնտիլէրէ միւք

Թանճագլա, ախէր եռվալարտան քիմսէյի օլ հոտոտտտան իչէրի գօմաղլար: Իրի հայվանլարտան սիւրէկ իլէ ավլամայա չըգանլար, մէսէլա գուրտլար, տախի էօյլէ տիր: Անատօլունուն սօգազ քէլպլէրի տէ քէնտիլէրէ մախսուս տաիրէլէրի մուհաֆազա էթմէքտէ իտիլէր:

Եռվալար Թօփրագտա, Թաշ ալթընտա, եախօտ գուրոմուշ աղաճ պէտէնլէրինտէ գազըլըր, վէ Փարգըլ մագսէտլէր իչիւն Փարգըլ կէնիչիքտէ Թունէլլէր վէ մաղաղալար եափըլըր: Պագէն ուֆագ պիր նէվ իրի պիր նէվին եռվասընտա տավէթսիդ միւսաֆիր մագամընտա պուլունուպ, քէնտի համմընա կէօրէ եօլլար աշար, շէօյլէ քի իրիլէր իւզէրլէրինէ կէլէմէսին: Պագըլ նէվլէր օթլար եախօտ եափրաղլար Թօփլար, Թօփրագ իլէ գարըշտըրըր վէ բուլթուպէթտէն մուհաֆազա օլունուր: Պաղըլար տախի աղաճլար իւզէրլինտէ էչէկ արըսընըն եռվասընը պինա էթաիյի քեաղըտ նէվլինտէն մատտէ իլէ խանէլլէր պինա էտէրլէր:

Գարընճա եռվալարընտա միւսաֆիր օլան 1500 նէվ գատար պաշգա հայվանլար տախի պուլունուր: չօղու պէօճէկ սընըֆընտան տըր: Պունլարըն սայքի ճիւմէսի գէնկին ողալարըն խանէսինտէ տալգափուգուգ էտէրէք պօղաղընը չըգարան քեաէլիսլէր Թագըմընտան տըրլար: Պաղըլարը միւտահինլիյի օլ տէրէճէ իլէրի կէօթիւրմիւշլէր քի շէքըճէ տախի խանէ սահիպլէրինէ պէնգէր օլմուշլար: Պագըլ պէօճէկ նէվլէրի գօղուլու եաղլար իխրաճ էտէրլէր, վէ ինսան ճինսինտէն օլան պագըլ Փէրտլէրին խօշ ըախհալար իլէ տըգգաթ ճէլպ էթտիքլէրի կիպի, գարընճալարա եագըն կիտէրլէր, անլէրտէ պէօյլէ լավանթա չիւշէլէրինի տախի եանլարընտա պուլունուրմագ իչիւն եռվալարընա գապուլ էտէրլէր: Ինսան ճինսինին պագէն մագհար օլտուղը կիպի՝ պու միւսաֆիրլէր տախի չօգ տէֆա նանքէօր պուլունուպ, հաթթա էվ սահիպինին երմուրթալարընը վէ եավրուլարընը պիլէ սըրասընա տիւշիւրիւպ եէրլէր:

Պունլարտան մատա տօղրուտան պէլա օլան հայվանճըլար տախի վար տըր: Պիրէ, պիթ, Թախթա քէհլէսի, սօղուճան վէ շէրիտ սալթ պիղիմ պէլամըղ տէյի տիր, չօգ հայվանլարըն վէ գարընճանըն տա քէնտինէ կէօրէ պու Թագըմտան տիւշիւնլէրի վար տըր: Գէգա՝ ինսան ճինսինի թէլէֆէ ղալրէթ էտէն

գօլէրա, Թիֆուս վէ Թաուն կիպի միքրօպլարտան հասըլ օլան իլլէթլէրէ միւշապիհ գըրըղնլար գարընճալարա տախի իսապէթ էտէր: Տիկէր Թարաֆտան տէրէճէ ի հէրարէթ Փարգըլարընա փէք էյի տալանըլար: հայաթլարը իչիւն էն միւնասիպ տէրէճէ 70տէն 80 տէրէճէ Փարէնհայթ իսէ տէ, տօնմագ տէրէճէսինտէ կիւնլէրճէ սաղ գալապիլիլլէր: Ձէհիլլէրտէն թէգ ալընմաղլար: 8-10 կիւն աճըղա տալանըլար, վէ գագաէն աղալարընտան պիրի գըրըլըրսա չօգ էսէֆ էթմէղլէր: Թէճրիւպէ իչիւն պաշը քէսիլտիքտէ՝ եինէ վիւճուտու պիր գաշ կիւն կէպէր տօլաշըր: Պու ճիւմէլէ էղիլէթլէրէ էն էյի տալանան՝ տիւշիլէր, էն աղ թէհամմիւլ էտէն՝ էրքէքլէր տիր: Թապիի հալտէ իշճիլէր 5-6 սէնէ վէ տիւշիլէր 10-15 սէնէ գատար եաշայըպ, պու ճիւշէթլէ տախի ախէր պէօճէկլէրէ ֆաիդ օլտուգլարընը կէօսթէրիլլէր:

Շիրքէթի էօմրլէրինին նէթիճէսի օլարագ թէգայիւշ մէսէլէսի փէք մուհիմմ պիր մէվգի թուլթուշ տըր: Ուշար օղու օլտուգլարընը պունտա փէք էյի կէօսթէրիլլէր: Պիր սէօղ իլէ՝ հէր նէ քի եէնիլէպիլիլ իսէ՝ գարընճա եէր: էթ Թաամընտան գիյատէ խօշանըր: հէլվա վէ փագլափա, պալ վէ փէքմէղ, կիւզէլ Թաթըլ մէյվլէր, հէփսի մագպուլ, լաքին պունլարը պուլմագսա՝ օթ եախօտ չիչէք Թօլուլարը իլէ իքթիֆա էթմէյի տէ պիլիլ: էթ իչիւն եալընըղ էօլմիւշ հայվանաթը եէմէքլէ գանմայըպ՝ սաղ հայվանլար իւզէրլինտէ տէ հիւճում էտէր, վէ չօղուղու սայէսինտէ՝ կէօմլէյինի տէյիշմէք իւզրէ պուլունան, եախօտ գարընը փէք տօլու օլտուղունտան սէրսէմ եաթան երլանլարը պիլէ եէտիքլէրի կէօրիւմիւշ տիր: ճէնուպի Ամէրիգատա պուլունան իրի պիր նէվ վար տըր քի կէօշէպլէր կիպի եէրտէն եէրէ տօլաշըր: հիճրէթլէրի էսնասընտա պիր գաշ փարմագ էնտէ, վէ պագէն 100-200 ալաղ պօլտա պիր գաթար թէշքիլ էտէրլէր: օրթատան իշճիլէր կիտիպ՝ երմուրթալարը, գօղալարը վէ գուրտլարը Թաշըլար: Իքի եանտան ասքէրլէր կիտէր: Թաամ վագթըր ասքէրլէր շիքեար ավլարլար: Պիր ինսան խանէսինէ եագլաշտըղլարընտա՝ սաքինլէրի պիր գաշ սաաթ խարիճտէ էյլէնիլլէր: գարընճալար կիրէր, հայաթը օլան հէր նէ պէօճէկ, էօրիւմճէկ, Փարէ վէ սայրէ վար իսէ թէմիլլէր, եալընըղ գապուգլարընը եախօտ քէմիլլէրինի պրագպա, եօլլարընա տէվամ էտէրլէր:

Ղրտալարընը տէրանպար էթմէլէրի գարպը մէսէլ սըրասընա կէշմիշ տիր. լաքին պասթուրմա, սուճուզ հախօտ գալուրմա հալմա-սընը հէնուզ էօյրէնմէտիքլէրինտէն՝ էթտէն շէյլէր սաղլայամալար: Շու հալտէ գախիւրէ-սի թօխում նէվինտէն օլմազ իճապ էտէր. պուշլար իսէ եէր ալթընտա բութուպէթտէն Ֆիլիզէնմէսին տէյիւ, թօխումուն քէօք վէրէ-ճէյի ուճունու գօփարըպ աթարլար, վէ վա-զըթտա պիր գախիւրէյի կիւնէշէ չըգարըպ գու-րուսուրլար:

Լաքին գարընճալար սալթ հազըրա գօնան մախուզլարտան տէյիւ տիրլէր, բէնճպէրլիք տախի պիրլիլէր: Մինթազա ի հարրէտէ եիւզ գատար Ֆարգը նէվլէր վար տըր քի մանթար (mushroom) եէթիշտիրիլէր: Պու մագստէ եէր ալթընտա խուսուսի տաիրէլէրտէ աղաճ եափրազլարը ուֆատըր վէ ըսլատըրլար վէ էօթէտէն պէրի եէթիշտիրմէքտէ օլտուզլարը մանթար թօխումունու իւզէրինէ տաղըտըր-լար. շայէտ քիւֆ նէվինտէն շէյլէր փէյտա օ-լուրսա՝ զայրէթլի պաղչէպան կիպի թէմիզ-լէրլէր. տաիրէլէրտէ սըրա իլէ պիր թարաֆ-տան եէթիշէն մանթարլարը տէվշիրիպ եէրլէր, տիկէր թարաֆտան եէնիսինի էքէրլէր:

Բէնճպէրլիյի թէմամ էթմէք իշիւն ինէք պէսլէմէք տախի լազըմ տըր: Տօթլարըմըլ-տան պաղըլար իսթիմալէն պիղիմ կիպի պաղ-չէլէրինտէ կիւլ եէթիշտիրիլէր իտի. վէ կիւլ-լէրի խարապ էթմէյէ չալըշան քէգալի թապիր օլունան ուֆազ եէշիլ պէօճէկլէրտէն տախի թաճիզ օլտուրլար: Պուշլար պիւթիւն հազ մէվ-սիմինտէ տէվամ իւզրէ սաղ եափրուլար տօ-ղուրուրլար վէ անճազ գըշա տօղրու գանատըր էրքէք վէ տիշիլէր փէյտա օլուպ՝ երմուրթ-լարլար վէ երմուրթալարընտան իլք պէհար-տա եէնի պիր գիւրիյէթ հասըլ օլուր: Պու քէգ-պիրլէր եէտիքլէրի նազիք եափրազլարը վէ Ֆի-լիզլէրի հազմ էտիպ շէքէրէ թահվիլ էտէրլէր, վէ նէ գէման իսթէրլէրտէ շէքէրի տըշարը վէ-րէպիրլիլէր: Գարընճալար պուշլարըն եանընա կէլիպ՝ սըրթլարընը պուշնուզլարըլա օղշա-տըզլարընտա՝ պիր տամլա շէքէր շէրպէթի ա-լըրլար: Պիր քէգպի կիւնտէ 20 տամլա գատար շէրպէթ վէրէպիրլի. չու հալտէ անլէրի կիւտ-մէք, պաշգա գարընճալարտան եախօտ քէգպի եէյէն պէօճէքլէրտէն մուհաֆազա էթմէք գահ-մէթի տէյէր: Վէ սալթ պու գատար տէյիլ. սապահլարը էրքէն գալգար պիր կիւլ ֆիտա-

նըմը թէմիլէն թէմիզլէրիմ. էրթէսի կիւն պազարսըն եինէ քէգպի փէյտա օլմուշ, նասըլ կէլմիշլէր տէյու տիւշիւնիւրքէն՝ պիր-տէ կէօրիւրիւմ քի պիր գարընճա գաթարը կէ-լիյօր, հէր պիրի պիրէր տանէ քէգպի եազա-լամը կէթիրիպ կիւլիւն իւզէրինէ եէրլէշտի-րիյօր: Զիւրիյէթլէրի գայ օլմասըն տէյու գըշ մէվսիմինտէ երմուրթալարընը քէնտի եուվա-լարընտա հըֆզ էտիյօրլար:

Լաքին բէնճպէրլիք պուշուն իլէ խիթամ պուլմազ. գըշ իշիւն հազ վէ փէնիւր եափըլըր: Գարընճանըն ինէքլէրի անճազ շէքէր վէրիւր, պուշու նա՝սըլ սաղլամալը: Արատա գուրու իլլիմի օլան պաղը սէմթլէրտէ գարընճալար իշիւլէրին պիր թազըմընը պալ քիւիւլ եափ-մըշ տըրլար. մէվսիմինտէ պալը թօփլայըպ պու գարընճալարա եէտիրիլէր, գարնլարը քիրազ շէքիրտէյի հաճմընտա շիշէնէ գատար: Պու սաղ քիւիլէր խուսուսի պիր օտատա սըրա իլէ թալանտան ասըլըր վէ լազըմ օլտուղու գէման պալը վէրիլէր:

Ինսան շիրքէթինէ պէնդէր հալլէրինտէն սալթ պիրինի տահա գիքը էտէրէք ուզուն սէօ-գիւմիւզէ խիթամ վէրէլիմ: Մաէթթէէսիւֆ պէյան օլունուր քի գարընճալար տախի ինսան ճիւսի կիպի գալղայա վէ մուհարէպէյէ մէյյալ տըրլար: Սինօր տալալարը վէ էքմէք չապա-սը շէօյլէ տուրսուն՝ «հազգ գոււվէթլինին տիր» տէյէրէք կիտէր զաիֆ եուվալարա հիւ-ճում էտէրլէր: Գէմալա էրմիշլէրի թէլէֆ էթ-տիքտէն սօնրա, գուրտլարըն վէ երմուրթալա-րըն չօղունու եէրլէր, պաղըսընը իսէ, գօզալար իլէ պէրապէր, քէնտի եուվալարընա թաշըլըպ՝ սօնրա քէօլէ մագամընտա իշլէտիրլէր: Պաղը ուֆազ նէվլէր հաթթա օլ տէրէճէ իլէրի վար-մըշլար քի՝ իրի նէվլէրին գօզալարընը չալըպ կէթիրիւր վէ անլէրտէ հուսուլա կէլէն Ֆէրտլէ-րի ատէթա պարկիր կիպի գուլլանըր, իւզէրլէ-րինէ պինէրլէր, վէ եէմէքլէրինի տէ քէօլէլէ-րինին էլլէրինտէն (եանի աղզընտան) եէրլէր: Էսէֆ օլունաճազ պիր հալ. լաքին քէնտինի սէրտարը մախուզաթ թասլայան պէնի պէ-շէր այնի վաղիյէթտէ պուլունտուգճա՝ գարըն-ճայա հիշ տէյէճէյիմիզ գալմազ:

Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱՃԵԱՆ

(ՍՕՆ)

ԻԻԶ ԱՏԸՄԼԸԳ ՊԻՐ ԵՕԼ

Էօմր իւշ ատումլըգ պիր Եօլ տըր, տիւն, պու կիւն, վէ Եարըն: Հայաթ Ը պէշէր իւշ մէն-
ղիւիք պիր Եօլմուլըգ տըր, կէշմիշ, հալ Ը հա-
ղըր վէ կէշէճէք: Կէշմիշ օլան հէր տադիգէ,
ատէմին Եաշամըշ օլտուղը Էօմր, վէ Էգէլի-
յէթ՝ տիւնէ ախտ տիր: Եարըն՝ կէշէճէք հէր
տադիգէյի, Եաշայաճաղըմըգ Էօմրիւ վէ Էպէ-
տիյէթի պէյան Էտէն պիր Թապիր տիր: Պու
կիւն՝ տիւն վէ Եարընը րապթ Էտէն քէօփրիւ
տիր: Պու իւշ մէնղիւլէր պիր պիրինէ հայաթի
պիր ալազա իլէ պաղըր տըրլար: Ինսանըն հա-
յաթը «չիշէք կիպի չըգար վէ քէսիլը, կէօլկէ
կիպի զաշար վէ տուրմազ:» Ամմա պու չիշէ-
յին քէօթիւ Էգէլիյէթտէ տիր վէ անըն րաիհա-
սը Էպէտիյէթէ գատար կիտէր: Հայաթըն պու
մէնղիւլէրինի այրը այրը միւթէլաա Էաէլիմ:

Տիւն: Տիւն իսմի վար ճիսմի Եօգ պիր շէյ
տիր: Օ պաղըլար իշիւն մախո՛ւֆ, էլ վէ գօլու
պաղըլայան պիր քեապուս տըր: Պաշալար ի-
շիւն մէսէրէթ սէպէպի վէ րիւճհանիյէթ միւ-
շէվիլի տիր: Մասուճ տօղտուղընտա կէշմիշի
պէրապէր կէթիւրիւր: Էճտատընըն տամղասը
ալընտա Եաղըր օլարազ տիւնեայա կէլիւր:
Չօճուղըն տիւնիւ՝ թէվէրրիւս էյլէտիյի գա-
պիւլիյէթլէր, հիսս ի Թապիւի, վէ էյի Եա քէօ-
թիւ մէյլէր տիրլէր: Անլէր իսթէր իսթէմէզ
չօճուղըն մէսէքինէ թէէսիր իշէտիրլէր, վէ
Էօմրիւնէ ճիհէթ վէրիւլէր: Չօճուգ կէշմիշին
թէէսիրլէրինտէն Եազասընը սըլըրամազ: Ա-
տէմ Էօմրիւնիւն պիւնասընը թէվէրրիւս էյլէ-
տիյի էսաս իւզէրինէ գուրար, վէ մուհիթտէն
ալտըղը քէրէսթէ իլէ սիրէթինի թէշթիւ Էտէր:
Մասուճ իսթէտիյի վալիտէյնտէն վէ իսթէտի-
յի մուհիթտէ տօղամազ: Օնլար իրատէթիւնտէն
խարիճ շէյլէր տիրլէր: Լաքին ատէմ՝ քէնտին-
տէն, վէ մուհիթիւնտէն Եօգարը չըգապիւլէճէք
իմքեանիյէթ վէ գուլվէթէ մալիք տիր: Ատէմ
նէ գատար քէօթիւ մէյլէր իլէ տօղարոս տօղ-
տուն, վէ նէ գատար Ֆէնա մուհիթտէ գալսա
գալսըն, օ էնկին վէ Ֆէնա հալընը Թանըր, ան-
տէն նէֆրէթ Էտէր, վէ անտէն գուրթուլմազա
չապալար: Ատէմ ալաղը Եէրտէ, գալպի վէ
Ֆիքրի սէմասա օլան պիր վարըլըգ տըր: Անըն
կէշմիշի թիւրապա գարըչըգ տըր, լաքին միւս-
թազպէլտէ էվլատ ուլաճ օլմազ մէյտանը ա-
չըգ տըր: Անըն տէրուճինտէ քէնտինի սըրրա-
միզ պիր Թարգտա Եօգարը Եիթէն պիր գուլ-
վէթ մէվճուս տըր: Օ Եօգարը Եիթէն գուլվէթ

Ալաճ տըր: Ատէմ նէ զէման պու տէրուճի
գուլվէթէ մէյտան վէրիւր, վէ անըն իլէ իշտաշ
օլուր իսէ՝ քէնտինտէ վէ մուհիթիւնտէ աճիպ
թէպտիլաթ հասըլ Էտէր: Ատէմ տիւնին թէէ-
սիրինտէն քեամիլէն ազատ տէյիլ իսէ տէ՝ օլ
գուլվէթ վասըթասը իլէ՝ անը գապթ ալթընա
ալապիլիւր, վէ քէնտինէ խըզմէթ էթտիրէ պի-
լիւր: Փաշավըլարտան պէյազ քեաղըտ, սի-
ֆիրլէրտէն կիւզէլ պօյալար, վէ կիւպրէլէր-
տէն թէմիզ սէպգէլէր հասըլ օլտուղը կիպի,
քէօթիւ կէշմիշտէն ատէմ Եազայր սըլըրըպ է-
յի օլապիլիւր, վէ էյիլիք մէյտանա կէթիւրէ պի-
լիւր: Պու Եօլ իլէ ատէմին Եաշատըղը Էօմր քէն-
տինին Եալիսը օլույօր: Պու կիւնին վէ Եարը-
նընէօմրիւ ծնտան միւթէէսիր օլուր, վէ ճիհէթ
ալըր:

Չօղլարըմըղըն անա վէ պապասը մէյլսանէ
վէ գահվէլսանէ նէ օլտուղընը պիւմէղլէր խոի.
պու կիւն օ վալիտէյնին էվլատը օ նէվ շէյլէր-
տէ վէ մահալլէրտէ քէյֆ պուլույօր: Տինտար
վալիտէյնին էվլատը գուլմարա էսիր տիրլէր:
Օնլարը պու հալէ կէթիւրէն տիւնքի իւլֆէթ,
տիւնքի արգատաշլար, տիւնքի սէրպէսթիւք,
վէ տիւնքի Էօմր տիր:

Պազէն տէ ճահիլ վէ խայրսըգ քիմսէլէրին
էվլատը պու կիւն Եիւքսէք մէսնէտլէրտէ,
Փաիտէլի ումուրտա, վէ զըպթէ Էտէճէք հալ-
տէ տիրլէր: Սէպէպ տիւնտէ արանմալը տըր:
Տիւն վազթընը նասըլ Փաիտէլի գուլլանտը,
տիւն հա՞նկը էյի ատէմ վէ արգատաշ իլէ էն-
տի գալտը, տիւն հա՞նկը էյի քիթապը օգու-
տը, տիւն նէ՞ Էմէք վէ գահվէթլէր շէքտի:

Էօմրիւն փէշիմանիյէթի վէ մէսէրէթի,
մէլամէթ վէ մուվաֆֆադիյէթի տիւնէ պաղը
տըր: Տիւն փարամըղըն գըլմէթինի պիլիպ չա-
լըշաս խոիք պու կիւն զէնկին օլուր իսիք:
Տիւն իշէսէ խոիք պու կիւն րահաթ Էտէր ի-
տիւք: Տիւն ագիւլանէ վէ հիքմէթ իլէ տավրան-
սա խոիք պու կիւն պու միլլի Ֆէլաքէթէ ուղ-
րամազ խոիք: վէ էկէր տիւն պիլիմ էտնա
իշթիհալարըմըղա կէմ վուրսա խոիք պու կիւն
մէյլսօր օլմազ խոիք: Տիւն գուլմարա մէյտան
վէրմէսէ խոիք պու կիւն գուլմարապազ օլմազ
խոիք: Տիւն գայտսըղ օլմասա խոիք պու կիւն
Փուրսաթլարըմըղըն արգասընտան աղլամազ
խոիք: Տիւն տիլիմիլի գապթ էթսէ խոիք, պու
կիւն իսթէմէտիյիմիլի իշթմէզ խոիք: Տիւն
իշթիհալարըմըղա կէմ վուրսա խոիք պու կիւն
քէօթիւ խուլ վէ ատէթլէրէ էսիր օլմազ խոիք:

Պու կիւն: Տիւն կէշմիշ տիր: Անը կէրի կէթիրէմէյիդ: Լաքին պու կիւն էլիմիդտէ տիր: Օ մալիմի պէ սէրմայէմիդ տիր: Անը քիմսէ էլիմիդտէն ալամադ: Պու կիւն պէրէքէթ վէ լանէթէր իլէ տուու օլարադ էօնիւմիւզէ գօնուլուշ տըր: Տիւնին հէի Փուրսաթլարընը զայ պէլէտիք իսէ պիլէ՝ սէվինէճէք պիր նօգթա վար քի պու կիւն տահա գանճամըզտա տըր: Տիւնտէն կէլէն եիւրէրի վէ մանիլէրի պու կիւն գալտըրպիլիր իդ: Պու կիւն՝ տիւնին քէմէնտլէրինի գըրըպ իլէրի տօղրու ուզանապիլիր իդ: Պու կիւն՝ տիւնին իւզէրիմիդէ աթտըրը կէօլէյի տէֆ էտէպիլիրիդ: Պու կիւն՝ տիւնտէն հափտըրը խաթալարը տօղրուտապիլիր իդ: Պու կիւն նաթէմամ գալմը իշլէրիմիդի թէմամլայա պիլիր իդ: Պու կիւն խէլաս պուլապիլիր իդ: Յիսուս Զաքէոսա՝ «Պու կիւն էվէ խէլաս կէլտի» տէտի: Ուրըզա՝ «Պու կիւն պէնիմ իլէ ճէննէթտէ օլաճազսըն» սէօյլէտի: Իպրանիլէր Րէսալէսինի հազան տէյօր: «Պու կիւն անըն սէտասընը իշիտիր իսէնիդ... գալպիլիդի գաթըլաշտըրմայընը» (Իպր. 3.7):

Իմտի պու կիւն ճիւմլէմիդին Փուրսաթ վազթը տըր: Կիւն պու կիւն, սաաթ պու սաաթ տըր: Փուրսաթ պու կիւնին չիշէյի տիր: Պու կիւն հարընըն քիլիտի տիր: Պու կիւն միւսթադպէլին գափուսը տըր: Եարընը պու կիւն թութապիլիր իդ: Տիւն իսթիյարըն, պու կիւն ազիլին, վէ հարըն թէնպէլին վէ ճահիլին կիւնիւ տիր: Պու կիւնի մալ էտէր իսէք հարըն քէնտի քէնտինէ մուզայէտ օլուր:

Եարըն: Եարըն սուտա պիր պալըդ տըր, եա թութապիլիր իդ եա թութամայըդ: Եարըն իդպալ կիւնիւ տիր, եա րասթ կէլիր եա կէլմէդ: Եարըն շէյթանըն տուզաղը տըր: Պու կիւնին իշինի վէ Փուրսաթընը հարընա պրադմադ թէհիլէքէլի պիր պազարըդ տըր: Քրիստոս էօյլէսի քիմսէլէրէ «ազըլսըդ» սըֆէթինի վէրտի: Եարընըն Փուրսաթը իշին անճադ սէֆիհլէր սէնէտ վէրմէյի ճէսարէթ էտէրլէր: Եարընըն նէ տօղուրաճաղընը պիլմէյիդ: Եարընա կիւլէնմէք պիր նէվ գուճարպաղըդ տըր: Եարըն իշին էնտիշէ էթմէնին պօշ պիր շէյ իտիյինի, լաքին հարըն իշին փլան վէ հազըրըդ կէօրմէմիդին ազիլանէ իտիյինի տէ ունութմայալըմ:

Եարընըն էն էյի ճիհէթի առէմէ իւմիւտ վէրմէսի տիր: Եարըն իւմիւտ կիւնիւ տիր:

Քրիսթիյանլար իշին հարըն մուզալլամ տէյիլ տիր: Ալլահա ինանան հէր առէմ իշին հարըն միւնէվլէր տիր: Պիր չօդ միւմինլէրին նասիպի տէրտ վէ մէշադգաթ օլմըշ, լաքին օնլարըն մէսէրէթի կէլէճէք ճէլալ տըր: Եարըն Քրիսթիյանլարըն ճէննէթի տիր: Եարըն Ալլահըն մէլէքիթիւ գէմինի գափուլաճադ: Եարըն պէշէրիյէթին ճիւմլէ ալազալարընտա Քրիստոսըն րուհը սալթանաթ էտէճէք: Եարըն շէրր ու ֆէսատ, գան վէ գըթալ, խասթալըդ վէ իլլէթլէր տէֆ օլունաճադ: Եարըն իւմիւտլէրիմիդ եէրինի պուլաճադ: Եարըն հէր հադդ իհգադ էտիլէճէք: Եարըն ալըրմըշլար պիրլէշէճէք. հարըն կիճէ օլմայաճադ: Եարըն էօլիւմ օլմայաճադ: Եէնի սէնէ միւնասէպէթի իլէ՝ պու գըսսա միւթէլանըն գարիւնա վէրմէյի փէյղամ պու տըր: — Ալլահըն պիլէ վէրտիյի էօմիւն հէր պիր առըմընտա ճէսարէթպալշ պիր նօգթա վար տըր: Էյէր տիւն պօշ կէշտի իսէ, վէ պիլէ կիւլմէտի իսէ՝ պու կիւն վար: Պու սէնէյի վէ կիւնիւ թէլէֆ էթտի իսէք՝ եարըն վէ կէլէճէք սէնէ վար տըր: Իւմիտսիլլիյէ եէր եօդ: Լաքին նէ միւպարէք օլ առէմ քի պու կիւնիւ հէր նէ գատարա մալ օլսա պիլէ գայ էթմէյ վէ էյի դուլանըր:

Ս. Մ. ԲէճէՊեւն

Թրօյ, Ն. Ե.

ՄԻԻԹԷՆԵՎԿԻ

ԹԻԻՐՔԻԱՏԱ ՄՈՒՀԱՃԻՐԼԵՐ

Բէմէր Պուրկադտա 1500 խանէ պիր Բուճէօյիւ վարիտի: Պուլար պաղչէվանըդ, չիֆթիլիք, սիւտճիլիլք վէ սէպգէճիլիք էտէրէք Սթանպօլըն սէպգէ, սիւտ վէ եաղընը իէթիշտիրիլէր իտի: Պուլար քէնտի սըղըրլարընը վէ էշեալարընը ալըպ Բուճէլիյէ նազլ էթտիլէր վէ եէրինէ Բուճէլի Թիւրքլէրի կէթիլիլտի քի պաղտան պաղչէտէն պիր շէյ անլամասըգլարը կիպի մէրտիվէնի էվլէրտէ տէ սաքին օլմադա ալըշմամը թաղմընտան իտիլէր, չիւնքի անճադ խաշլանմըշ միսիր տարը եէյիպ պիր գաթ տամլարտա սաքին օլուրլար իմիշ վէ Թիւրքճէ տալի պիլմէյիպ Պուլարճա գօնուշույօրլար: Պաղչէտէ էվլէտէն գալմըշ քէրէվիդ քէօքլէրինի (քի օգգասը 30 ղըշա սա-

թըլըր) տէ սէօքմէյի եազըշտըրումայըլ քէօ-
յիւն իշինտէ պօշ օթուրույօրլար. վէ «Պիզ պու
էվլէրի նէ եափաճաղըզ, պիզէ պիրազ տարը
ունու, հայվանլարա պիր ախօր վէ պիզէ պիր
տամ քեաֆի» տէյէրէք օ էվլէրին գափու վէ
իւնճէրէլէրինի սէօքիւլ եազըյօրլար:

Շիմտի մուհաճիր թէվզի վէ իսքեանը ի-
տարէսինտէքի մէմուրլարըն չօլփաղըղընը
թէտպիրսիլիլինի վէ իզթիտարսըղըղընը
խոյալ էտինիզ. Գէմէր Պուրկազ կիպի Սթան-
պօլ ճիվարը պիր եէրէ պաղչէվանլըզ վէ սիւտ-
ճիւլիւքտէն սէպղէճիլիքտէն անլայան պիր է-
հայի կէթիլէճէք եէրտէ պէօյլէլէրի կէթիլէ-
րէք հէմ օնլարը խարապ էթտիլէր հէմ Սթան-
պօլըն պիր միլեօն էհալիսինի մահրում էթտի-
լէր: Զաթէն իշիթտիք քի իզմիր թարաֆընա
կիտէն մուհաճիրլէր զէյթուն աղաճլարընը
սէօքիւլ եէրինէ միսիր տարընը էքիյօրլար ի-
միշ. վէ իւզիւմ պաղլարը տա ալնի նասիպէ
ուզըրայօր իմիշ: Հէրիֆլէր էօմրլէրինտէ մի-
սիրտէն պաշգա պիր շէյ կէօրմէմիշլէր Րուճէ-
լինին սօղուզ իզլիմլէրինտէ: Պունլարա պու
զէյթուն վէ իւզիւմ պաղլարընը սէօքմէք վան-
տալըղը եանըշ իտիյինի քէնտիլէրէ վէ խա-
զինէ ի տէօլլէթէ մուզիրր իտիյինի էօյրէտէ-
ճէք ատէմ եօզ:

Կէչէն կիւն պիր թիւրք զաղէթասը Ղարպի
Անատօլու վիյայէթլէրինտէքի մուհաճիրլէրին
վէֆիյաթ նիսպէթի 100տէ 80 օլտուղունու եա-
ղըյօր իտի: Իզմիր վէ Պուրսա կիպի տիւնեա-
նըն էն կիւզէլ իզլիմ վէ արազիլէրինտէ վէ նի-
չէ գատիմ մէտէնիլէթ մէրքէլլէրինտէ հալ
պէօյլէ իսէ պազիսինի խոյալ էտինիզ: Էն շէ-
մալտա իզմիս թարաֆընտա իսքեան էտէնլէր-
տէ պիլէ 100 տէ 25ի թէլէֆ օլույօր:

Հալպու քի պու Րուճէլիտէն ատալարտան
վէ Եունանիսթանտան կէլէն թիւրքլէր Անա-
տօլուտան տա կիտէն Րումլար կիպի գաշարազ
սօյուլարազ տէնիզլէրէ աթըլարազ չըպլազ տա
կիթմէտիլէր, պունլար թարաֆէյն հիւքիւ-
մէթլէրին թէրթիպի իլէ զայէթ ինսանիլէթ-
փէրվէր թարիզլէր իլէ նազլ օլունտուլար: Պու
րատան կիտէն իքի միլեօնըն եէրինէ պու եա-
րըմ միլեօնը եէրլէտիրմէք կիւճ պիր մէսէլէ
տէյիլ իտի լաքին չու նէթիճէ աճայըլ տիյիլ
մի տիր:

Պու եէնի կէլէնլէր նէ՞ պուլտուլար: Սէօզ-
տէ քէնտիլէրէ կիւզէլ մէսքէնլէր՝ մունթազամ
էվլէր՝ պաղլար պաղչէլէր՝ տիւքեանլար՝ վէ-

րիլէճէք իտի, րահաթ էտիպ զէնկին օլաճազ
իտիլէր. հալպու քի իչէ եարար ճիւմլէ էվլէր
չիֆթիլիլէր, պաղլար պաղչէլէր եէրլի աղա-
լար թարաֆընտան էմվալ ը մէթրուքէ նամը
իլէ սաթուն ալընմըշ վէ զապիթ էտիլմիշ իտի:
Օնլար կէլէնէ գատար եաղմալար պիթմիշ եէ-
րինէ եէրլէշմիշ իտի վէ աչըգտա գալտըլար:
Հէր կիւն զաղէթալար մուհաճիր շէվալարը
իլէ տօլույօր. Սթանպօլ զաղէթալարը եազը-
յօրլար քի մուհաճիրլէր էմվալ ը մէթրուքէյն
պազարազ թաշար իւզէրինտէ գալտըլար,
Քանաւնը կէօրէրէք չէօլտէ թէլէֆ օլան Եա-
հուտիլէր կիպի: Վաթան եազըյօր քի պու գըշ
մուհաճիրլէրին եարընը թէլէֆ օլաճազ. օր-
տուտա պիր մէրքէպ եա գաթըր կէպէրսէ օն
եէրտէն սիւվալ ճէվապ օլուր պու խուսուստա
սօրան պիլէ եօզ տըր:

Քեաղըտ իւզէրինտէ նէ կիւզէլ սըրալան-
մըշ իտի. կէլէն մուհաճիրլէրէ տէյիլ եալընըզ
էվ պաղչէ արազի իլլա սանաաթքեարլարա
սէրմայէ վէրիլէճէք իտի. պունլար օլմատըզ-
տան մատա, պաղըլարընա զէյթունը թօփլա-
մազ իւզրէ պաղչէ թախսիս էտիլտի. հալպու
քի էմվալ ը մէթրուքէ իտարէսի օնու տա եէրլի
աղալարա իճարա վէրմիշ օլտուղունտան հիւ-
քիւմէթ հէր աղաճ պաշընա աղալարա 35 դըշ
վէրմէյէ մէճպուր օլտու վէ եալընըզ Ալթուն
Օվա զէյթունլարը իշիւն 150 պիլ լիւրա վէրտի:
Զօզ եէրլէրտէ իսէ տէյիլ եալընըզ մահսուլ
թօփլանըլմըշ իլլա աղաճլար պիլէ գուրումուշ
իտիլէր: Աճայըլ տէյիլ տիր քի 8-10 ալ էվլէլ
Պէրլամայա եօլլանըլմըշ օլան մուհաճիրլէր
պու կիւն հալա եաշայաճազ հալտէ տէյիլլէր
վէ կիւն կիւնէ էրիյիպ պիթմէք իւզրէ տիրլէր:

Եունանիսթանա կիտէն Րումլարըն հալի
պունտան չօզ Փարզլը տըր. օ գատար Փէնա
շարթլար ալթընտա գաշան մուհաճիրլէր պու
կիւն եէրլէշմիշ վէ իշ կիւճ սահիպի օլմուշ
տըրլար. կէօրիւնիւր քի հալա իսթիլալար-
տան գուրթուլմամըշ օ մէմլէքէթտէ սապիթ
պիր իտարէ մէվճուտ տըր: Կէչէն կիւն միմա-
րըն պիրի շէօյլէ սէօյլէյօր իտի. «Հէր կիւն քէ-
րէսթէ տօլու պիր գաշ վափօր Րումանիատան
Եունանիսթանա կէշիյօր. պուրայա պիր վա-
փօր կէլմէյօր չիւնքի եէրլի թիւրք քէրէսթէ
թիւճճարլարընը թէշվիք իշիւն էնգարէ հիւ-
քիւմէթի քէրէսթէյէ աղըր վէրկիլէր գամմ էթ-
տի: Թիւճճարլար քէնտի գօնթօրաթ էթտիլէ-
րի քէրէսթէյի կէթիլէմէտիլէր վէ չօզ փահա-

լըլանտը: Պէյ օղլու պէլէտիյէսի պիր այտա պիր թէք պինայա ինչաաթ թէղքէրէսի վէր-միշ. հալպու քի Աթինա Փիրէյէ պիրլէշիյօր, հէր կիւն եէնի ինչաաթլար եափըլըյօր ամէլէ պօլ իշ պուլտուղու կիպի մէմլէթթ թէրազըր էտիյօր: Թիւրքլէրտէն դալան պինալարը էմ-վալ ք մէքքուքէ տէյու եիւզտէ 5 պահասընա սաթըպ էնգազընը չըգարաճադ եէրտէ՝ իմար էտիպ մուհաճիր էվլատլարընա վէրիյօրլար»:

Եունանիսթան թաշրատա պուլունան գէն-կին Րումլարա վէ Ճէմիէթ ի Ազվամա միւ-րաճաաթ էտիպ 10 միլիօն ինկիլիզ իսթիգրազ էյլէտի վէ պունուն իլէ հէմ մուհաճիրլէրի եէրլէշտիրտի հէմ տէ օնլարը իշ սահիպի էյ-լէտի: Պունլար իսէ տահա իշկիւզար վէ միւ-թէրազըր օլտուգլարընտա չիմտիտէն Թիւր-քիա թիճարէթ վէ սէնաաթընա րէգապէթ էթ-մէքտէ տիրլէր:

Իգմիրտէն պիր Թիւրք զաղէթասը շէօյլէ եազըյօր. «Թիւրքիատան կիտէն խալըճըլար սայէսինտէ չիմտի Եունանիսթանտա 1800 խա-լը տէսթկեհաճընտա 5500 Թիւրքիալը իշճի իշ-լէյօր: Եալընըզ Սէլանիկտէ պիր Փապրիգատա 200 տէսթկեհաճ վար տըր վէ պունլար թամմ Կէօրտէս, Ուշագ, Պուխարա, Սիվազ վէ Սպար-թա կիպի խալըլար չըգարըպ օ իսմլէ էվրօփա վէ Ամէրիգատա սաթըյօրլար. կիւնտէ 750 քի-լօ եուն էյիրէն Փապրիգալար թէէսիս օլուն-մուշ տըր: Եուն վէ խամ քէրէսթէ կէօմրիւք տէն մուաֆ տըր: Սէնէվի 800 պին միւրէպպաա մէթրօ խալը չըգըյօր: Պիրազտան Անատօյու-նուն խալը իշի պիւսպիւթիւն կէրտէ գալա-ճազ տըր:»

Աճայըպ տըր քի տիւնքի մաղլուպ օլմուշ էգիլմիշ Եունանիսթան պու գատար հայաթ է-սէրի կէօսթէրիյօր. լաքին պունտա թէաճճիւպ էտէճէք նէ՞ վար տըր: Էնկիւրիւ իլէ Սթանպօլ հիւքիւմէթ վէ Փըրգալար մէսէլէլէրի իլէ վա-զըթ սարֆ էտիյօրլար, ասըլ իշ կէօրէճէք մէ-մուրլար իսէ այնի Ֆիքըր այնի ալապ վէ ատէթ իշինտէ տիրլէր: Րէթիմլէր կէլիպ կիտիյօր լա-քին իզթիտարազըլըք, թարաֆկիրիւք, մէնֆա-աթիէրէսթիւք, ույուշուգլուգ օլտուղու եէր-տէ գալըյօր, ալապ թէպտիլ օլմազսա դա-նունլար թէպտիլի մէմլէթէթէ Փաիտէ կէթիւ-մէզ:

Թիւրքիատա հայաթ փահալըլանըյօր տէ-յու շէքվա էտիլիյօր: Խայըր, Թիւրքիատա հայաթտան ուճուգ պիր շէյ եօզ տըր, լաքին

հայաթը սազլաքսճազ վասըթալար փահալը-լանըյօր: Մէմլէթէթտէ տիգաթ վէ գայտ օլ-մատըլընտան իրաճաթ էքսիտի, իտիալաթ իւզէրինէ տէ աղըր վէրկիլէր գօյմազ մալիյէ-նին վէ վիլայէթին տէլիք մէֆրուշաթընը տօլ-տուրաճազ չարէ տէյու իսթիմալ օլունույօր. թիճարէթ սանաաթ կէրիտէ գալտը լաքին Թիւրք ճիւմհուրիյէթի էհալի Փըրգասը մը միւքէրազգըյու մը օլտուն իշիւն միւպահա-սէլէր տէվամ էտիյօր: Մէարըֆ վէրկիսի ալը-նըյօր զայրի միւսլիմլէրէ մէքթէպլէրտէ եէր եօզ... զայր ք միւսլիմ ասքէրէ ալընըյօր, ա-նըն փէտէրի վալիտէսի եօճուլուգ էթմէքտէն մէն էտիլիյօր: Մէքթէպլէրտէն մէզհէպ տէրս-լէրի գալաըրըլըյօր, հալպու քի թէմիզ փաք ալիլէ մահալլէրինէ, ումումխանէլէր աչըլը-յօր, րէսմի էմրլէր վէ միւսաատէլէր իլէ վէ պու պապտէ հիշ պիր շէքվա տինլէնիմէյօր: (Բիւզանդ Բէշեանըն պէնտինտէն իզթի-պաս օլունտը)

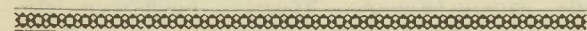
Ա.Ն.

ԺՕՐԷՍ ՎԷ ԳՕՄՄԻՆԻՍԹԼԷՐ

1914 Յունիս 31տէ գաթլ օլունմուշ օլան մէշհուր սօսիալիսթ Ժօրէսին ճէսէտի օ վազթ քէնտի տօղտուղու շէհրտէ Ալպիտէ տէֆն օ-լունմուշ իտի: Պու տէֆա Յրանսա հիւքիւմէ-թի օնու կէթիրիպ Փարիզտէ Փանթէօնտա տէֆն էյլէտի վէ պու միւնասիպէթլէ պէօյիւք զիյնէթլէր վէ նիւմայիշլէր արասընտա Գօմ-միւնիսթլէրին թութտուղու մէվգի չօզ տիգ-գաթա շայան տըր: Փանթէօն Յրանսըլլարըն քէնտի պէօյիւք ատէմլէրինի տէֆն էթտիքլէրի պիր քիլիսէ տիր: Միրապօ, Վիգթօր Հիւկօ, Կարիպալտի, Գարնօ կիպի զէվաթ օրայա գօ-նուլմուշ տըրլար: Ժօրէսթին ճէսէտի Ալպի-տէն Փարիզէ կէթիրիլիւր իքէն հէր սթասիօն-տա պէօյիւք նիւմայիշլէր օլտուգտան սօն-րա Փարիզէ եթիլտիյինտէ եիւզպինլէրճէ է-հալի պաշլարընը աչըպ արզ ք իհթիրամ էյլէ-տիրլէր: Գօմմիւնիսթլէր (Պօլշէվիզլէր) քի ա-լանի նիւմայիշ վէ թէճէմիւ էթմէլէրի մէմ-նու տըր, զայէթ կիզլի տիգաթլը թէշքիլաթ եափըպ Շանգ իլիզէտէ թօփլանտըլար վէ ալայ եօլա չըգընճա իքի եիւզ պին գատար գօմմիւ-նիսթլէր օրազ շէքիճ էլլէրինտէ գըրմըզը պայ-

րազլարը աշմը: օլարազ էնթերմասիօնալը թէ-
րէննիւմ էտէրէք եօլա չըգարլար վէ քէմալը
ինթիզամ իլէ պիր սասթտա Գօնգօրտ քէօփ-
րիւսիւնիւ կէչիպ փանթէօնա իլէրիլէրլէր:
Եօլտա գահր օլտուն մուհարէպէ, պաթսըն
միւհթէֆիլէր, հաշասըն սօվիէթլէր, ամէլէ-
լէր պիրլէշիմիգ ֆիւթիւհաթ կիւնիւ եագըն
տըր, սէտալարը վէ արազի չիֆթճինին, էմէք
ամէլէնին պաղըրըշարը իշիտիլիյօր իտի: Պու-
լարըն պաղընտա դօմօնիսթ մէպուսլար կի-
տիյօր իտի վէ փօլիս միւտախէլէ էտէմէյիպ
չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուլար: Եօլտա դալա-
պալըզ րասթ կէլտիյի ասքէրի մէմուրլարա
հագարէթ էտիպ «Մուհարէպէյէ դարըր մու-
հարէպէ»: «Գահր օլտուն Հէրիօ»: «Եաշասըն
Պօլշէվիդէր» տէյու պաղըրտըլար: Գըրմըզը
պալարազլար իւզէրինտէ չու եագըլար կէօրիւ-
լիւյօր իտի: «Ժօրէսի խաին սօսիալիսթլէր
զասպ էտիպ փանթէօնա զօյարազ թէրզիլ էթ-
տիլէր»: «Ժօրէս մուհարէպէնին իլք գուրպա-
նը գաթիլէր թարաֆընտան թաղիզ էտիլի-
յօր»: փանթէօնըն էօնիւնտէ գըրմըզը էօրթիւ
էօրթիւլմիւզ պիր օթօմօպիլ իւզէրինտէն գօմ-
միւնիսթլէր նութգլար իրատ էյլէտիլէր վէ Ժ-
րէսին բուհը պիլզիմ իլէ տիր: Ժօրէս պիլզիմ
տիր տէյու պաղըրըշար տըր:

Փանթէօնտա պաշ վէքիլ Հէրիօ պիր նութգ
իրատ էյլէմիւզ Ժօրէսի վէ անըն մէպտէլէրինի
մէտհ էյլէմիւզ տիր: Փարիզ էհալիսի 3 կիւն
թապուլթըն էօնիւնտէն կէչիպ ինթիրամ էյլէ-
միւլէր տիր:

ԻՐՄԵՆԻ ՂԱԶԷԹԱԼԱՐԸՆՏԱՆ

Պայքարտա «Վանական» Մըսրտաքի Հայ
Աւետարանականլար հագգընտա մալիւմաթ
վէրմիւզ տիր: Մըսրտա 800 գատար Հայ Աւետ-
ճէմաաթ պուլտունուպ, պունլարըն 480ի Գահր-
րէտէ վէ 320սի Իսկէնտէրիյէտէ տիրլէր: Սի-
յասի նօգթա ի նազարտան ալըր պիր ճէմաաթ
թանըլմայըզ մէմլէքէթին իըպտի փրօթէս-
թանլարը իլէ պիր սալըլըլար: Մուհարրիին
էֆթարընճա Հայ Աւետարանականլար քէնտի
մէզհէպի հիսսիյաթլարընը միլլի հիսսիյաթ
իլէ մէզճ էթտիրմէմիւզ օլտուզլարը իշիւն միւ-
լի քէչիսէնին իսլահաթը էմրիւնտէ պէլլի պիր
իւզ կէօրէմէյէճէքլէր տիր: Պէօյլէ պիր իըտմէթ
կէօրէ պիլմէք իշիւն քէնտի մէզհէպի իթի-

գատլարընըն վէ էսասի թալիմաթլարընըն միւ-
սաստէ էթտիլի տէրէճէտէ Ազգային քիլիսէյէ
հագլաշմալարը իճապ էտէր: Վանականըն պու-
միւթալէասը տօղրու տըր: Լաքին չու տա սա-
հիհ տիր քի Ազգային քիլիսէ տալի էկէր Աւե-
տարանականլարը վէ պու կիւն քէնտի ազու-
չընտան ալըլարն էվլատլարընը քէնտի թէէ-
սիրի թահթընտա հըֆզ էթմէք իսթէր իսէ,
պու կիւն ազգային մուիրական աւանդութիւն
սալըպ անլէրտէն ալըլմազ իսթէմէտիյի նիչէ
արարողութիւն վէ ազախտինի տէ թէրք էտէ-
րէք արդիական պիր հալ քէսպ էթմէսի լաղըմ
տըր:

Կոչնակտա Տօգ. Յ. Թօփճեան 1925տէ միւ-
լէթիմիզ իշիւն պաղը էյի շէյլէր թէմէննի էյ-
լէմիւզ տիր: Էվվէլա Հայաստանտաքի էրմէնի-
լէրին թէքմիլ ասայիւ ալթընտա իզթիսատի վէ
մէտէնի հայաթտա թէրազըր էթմէսինի, Պօլ-
շէվիք իտարէսի թահթընտա քէնտի միլլի մէվ-
ճուտիյէթիինին թէհլիքէտէն մասուն գալմասը-
նը, վէ տաղըլմըշ օլան էրմէնիլիյին՝ պու էր-
մէնի վաթանը իլէ սըզը պիր ալազա վէ միւ-
նասէպէթ պէսլէմէսինի արզու էտէր: Էլան եէ-
թիմլէրի էրմէնիսթանա նազլ էթմէյէ վէ մու-
հաճիլլէրի օրայա տօղրու սէվզ էթմէյէ տաիր
կէօրիլէն մէյլի տէ թէշիլիք էտէր:

Իսթամպուլ զաղէթալարը Մաթպուաթ Գա-
նունընտա թէքլիֆ էտիլէն թատիլաթ իլէ ուզ-
րաշըյօր: Պու եէնի թէքլիֆէ կէօրէ զաղէթա
նէշը էտէճէք օլան քիմսէ 5000 լիրա թէէմիւնաթ
փարասը վէրմէլի.— ճիւմհիւրիյէթի միւտա-
ֆաա էթմէլի.— պիր զաղէթա ալէյհիւնտէ տա-
վա աշան քիմսէ նէրտէ իսէ, մուհարրի մու-
հաքէմէ իշիւն օրայա կիթմէյէ մէճպուր օլմա-
լը, վէ մուհաքէմէնին 15 սէնէ միւտտէթի օլա-
ճազ տըր: Ազըալմ զաղէթասը պու նիզամը թա-
րիֆ իշիւն պիր բէսմ նէշը էթմիւզ քի անտէ մու-
հարրիին գօլլարը սանտալիասընա պաղլան-
մըշ գարըրընտա պիրի ըիվօլվէր կէօսթէրի-
յօր, տիկէր պիր էլ արգասընտան խանչէր
թուլթույօր վէ պիր էլ տէ թէփէսինտէն եում-
րուզ իլէ թէհտիտ էտիյօր: Թաքիմ պու նիզամ
գապուլ օլունուրսա մաթպուաթ զէնկիւնլէրէ
մախսուտս պիր իմթիյազ օլաճազ տըր տէյօր:
Վաղըա հագիզի ճիւմհիւրիյէթ մաթպուաթըն
հիւրըրիյէթի իլէ միւլաքին տիր լաքին պու կիպի
պիր իմթիյազըն տա ճահիլ վէ մէպտէսիզ մու-
հարրիլէր էլիւնտէ էփէյի սուի իսթիմալա մա-
րուզ օլաճազը տա աշիքեար տըր: Լաքին ան-

յաշըլտըղընա կէօրէ Էնգարէ հիւքիւմէթի Իսթանպօլ մաթպուլաթընտան մէմնուլն օլմատըղը իշիւն պու նէվ պիր նիգամ իլէ անլէրին թէէսիրինի թահսիտ էթմէք վէ հաթթա լազըմ կէլիրսէ տիգթաթօրլըգ իլան էթմէք նիյէթինտէ տիր:

ՄԱԼԻԻՄԱԹ ՓԱՐՉԱԼԱՐԸ

Եէթմիշ տէօրթ սէնէ էվվէլ Իսթանպօլտա տօղմուլ օլան Վասիլ Զախարօֆ հազգընտա աճէօպ վաթանտաշարըմըզըն մալիւմաթը վաճրմը: Մէրգուլմըն հազընլարտա մէշհուր պիր Իսթանպօլ հանըմ իլէ թէգէվվիւմիւ միւնասէպէթիլլէ զազէթալար անըն հազգընտա չու աթիտէքի մալիւմաթը վէրտիլէր: Զախարօֆ տիւնեանըն էն գէնկին էֆրատընտան պիրի օլուպ, Մօնթէ Գարլօ Գումարխանէսինին նըսֆընըն, Փարիստէ պիր գաշ պէօյիւք պանգալարըն, Ինկիլթէրրանըն էն մարուֆ չէլիք Ֆապարիգալարընըն պէօյիւք գըսմընըն վէ տահա պիր չօգ թիճարէթ գումփանեալարընըն սահիպի տիր: Տամարլարընտա ճէվէլան էտէն գան չօգճա Բուլմ վէ Բուս գանը իսէ տէ, սիւլալէսինտէ 50 ճինստէն գան վար: Ինկիլիգ թէպաասընտան պուլուլնպ, Գրալ էտուլըրտըն քէնտինէ վէրտիլի ըիւթպէ սայէսինտէ «Սըր Պէյսըլ Զահարօֆ Ինկիլանըլա մարուֆ տըր:

Շիւմտիյէ դատար հափըմըլ օլան էն պէօյիւք եօլնու վափօրլարը Լիվալաթհան վէ Մէճէսթիք թէսմիյէ օլընմըլ օլուպ, պուլնլարըն իլքի 5100 ֆէրտ վէ իքինճիսի 4889 ֆէրտ կէօթիւրէպիլիլէր:

Պու մէմլէքէթին ճէնուպ վէ զարպ սէմթլէրինտէ պուլընան պազը մէշհուր չէհրլէր՝ զիյարէթճիլէրի քէնտիլէրինէ ճէլպ էթմէք իշիւն հէր սէնէ քիւլլիյէթլի մէպլաղլար սարֆ էտէյօրլար: Պէօյլէսի չէհրլէրտէն Ֆլօրիտանըն Մայէմի չէհրի սէնէվի ըուպ միլեօն տալէր չէհրին ճալիպ խասսէլէրինի զազէթալարտա թարիֆ էթմէյէ սարֆ էտէյօր:

Տիւնեա մուհարէպէսինտէ Ամէրիգա անճազ 18 ալ պուլուլնտը իսէ տէ, օ միւտտէթ զարֆընտա օրտուսը իշիւն 40 պին միլեօն տալէր սարֆ էթտի:

Ճէնտէլ հա չէլլալէ տէյէճէք օլուր իսէք,

իլք տէֆա Նայէկարա չէլլալէսի խաթըմըզա կէլիլ քի, պիզ անը տիւնեատա պուլընան էն պէօյիւք վէ էն եիւքսէք չէլլալէ տէյիւ զանն էտէրիլ: Իլք զաննըմըլ տօղրու իսէ տէ, իքինճիսի հանըլը տըր: Զիրա տիւնեանըն էն եիւքսէք ճէնտէլի Լապրատօրտա պուլընպ, անըն եիւքսէքլիլի 2000 ալազ տըր:

Ամէրիգատա Մր. Թէյլըր նամ պիր կէնճ պիր փօսթա փուլուլնըն արգասընա փէրթէվուլ գուլլանմայարազ գալէմ վէ միւրէքէսլ իլէ 600 քէլիմէտէն իպարէթ օլմազ իւզըն, Լինգընըն նուլգլարընը հազմըլ տըր: Թարիխտէ պուլ եէքթա տուրույօր: Իթալիալը պիր փրօֆէսօր պիր փօսթա գարտը իւզէրինէ 10,000 քէլիմէ իլէ Գարատաղըն թարիխինի հազըպ Գրալիչա էլէնայա թագտիմ էթմիշ իսէ տէ, օ փէրթալսուլ գուլլանմըլ վէ անընքինտէ պիր միւրէպպա փարմաղա 575 քէլիմէ տիւլմիւլ իքէն Մր. Թէյլըրընքինտէ այնի մէսաֆէյէ 734 քէլիմէ տիւլմիւլ տէր:

ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԱՀՎԱԼ Ը ՀԱԶՐԻՑ

Հարպ ալաքագլարը. — Ֆրանսանըն մալիյէ նազըրը փարլամէնթօյա 1925ին պիւտճէսիւնի թագտիմ էտէր իքէն Ֆրանսանըն Ամէրիգատա օլան հարպ պօրճուլնա տաիր պիր իմաաթտա պուլուլնմատը: Պէօյլէ հափմասը Ամէրիգա գօնկրէսինին նազարը տիգգաթընը ճէլպ էտէրէք պիր իճթիմատա չէտիւ մուսիտէյէ սէպէպ օլտը. օ դատար քի պազը սէնէթօրլար՝ Ամէրիգայա օլան պօրճլարընը թանըմայան տէվլէթլէրէ Ամէրիգա պանքէրլէրինին իգրազ էթմէմէլէրինի էմր էթմէյի թալսիյէ էթտիլէր: Ամէրիգա գօնկրէսինտէ կէօրիւլէն պուլ հէյէճանտան Ֆրանսա հիւքիւմէթի փէք միւթէէսսիլ օլարազ՝ Մալիյէ Նազըրը քէնտի իֆատէսինտէ հանըլը անլաշըլան պիր ճիհէթ պուլուլնտուլոլնը պէյանլէ Փարիստէքի Ամէրիգան սէֆիրինէ զայր ի ըէսմի պիր թէպլիղտէ պուլուլնտուլ: Անտէ Ֆրանսանըն Ամէրիգայա օլան պօրճուլնը թէտիյէ էտէճէյինի, անճազ պիր մօրաթօրիւմ միւտտէթի վէրիւմէսինի վէ թէտիյէ միւտտէթինին ուզատըլմասընը պէլքի 80 սէնէյէ թէմտիտ էտիլմէսինի

Թալէպ էյլէմիշ տիր: Շիմտիլիք Ամէրիգա իլէ Ֆրանսա արասընտա պու մէսէլէ միւզաքէրէ էտիլմէքտէ տիր: Տիկէր Թարաֆտան Տօւէզ փլանը իւզրէ Ալմանիատան ալընաճազ մէպլա- ղա տաիր Ամէրիգա հիւքիւմէթի Ալմանիատան Թահսիլ էտիլմէքէ պու մէպլաղտան Ամէրիգա- յա օլան պօրճա տա պիր հիսսէ չըգարըլմասը- նը Թալէպ էտիյօր: Պու Թալէպի Ինկիլիզ հիւ- քիւմէթի շէրի կէօրմէյօր: Ամէրիգա Վէրսայլ ահանամէսինի Թաստըզ էթմէյիպ Ալմանիա ի- լէ ալըր պաշընա սուլհ ազտ էթտիյի իշիւն Ալ- մանիա իլէ հիսապընը քէնտի պաշընա կէօրմէ- սի իճապ էտէր իտիյինի Ինկիլթէրրա իտտիա էտիյօր: Ինկիլթէրրա պու մէսէլէնին պիր հա- քէմ մէճիւսինէ Թէսլիմ էտիլմէսինի Թալէպ է- տիյօր: Հէփ պու մէսէլէլէր եազընտա Փարիս- տէ ինիգատ էտէճէք օլան դօնֆէրանստա միւ- զաքէրէ էտիլմէքէյի մէմուլ տըր:—

Մուսօլիմիմիմ մէվզիի.— Իթալիատա ա- զատականլար էփէյի վազթտան պէրու Մուսօ- լիմիմին մէսէլէյինի մուսալէզէ էթմէքտէ իտի- լէր: Սօն տէֆա փարլամէնթօ քիւչատ օլուն- տուղունտա մուսալիֆ Փըրգանըն նիշէ ազա- լարը Մուսօլիմիմին վէ Ֆասիսթիլէրին ալէյ- հինտէ փրօթէսթօ էթմէք իւզրէ փարլամէնթօ- յա կէլմէտիլէր: Փարլամէնթօն Յունվար 3 իճթիմաընտա Մուսօլիմի մուսալիֆլէրէ գար- չը փէք շէտիտ պիր նութզ իրատ էյլէտի: Հիւ- քիւմէթին իտարէսինտէ պիւթիւն մէսուլիյէթի քէնտի իւզէրինէ ալըր օլտուղունը իլան իլէ, քէնտինէ վէ Ֆասիսթ Փըրգասընա մուսալիֆ պուլունանլարը գալի էլ իլէ իտարէ էտէճէյի- նի վէ 48 սասաթ գարֆընտա Իթալիանըն սիյա- սի վաղիյէթինի Թէմիլլէյէճէյինի պէյան էթ- միշ տիր: Վէ պու Թէշէպպիւսինտէ շիտտէթ իսթիմալ էտէճէյինի վէ մուսալիֆէթ էտէնլէ- րի էզէճէյինի խապէր վէրմիշ տիր: Պու նութզ- տան սօնրա դապինէնին պաղը ազալարընը տէ- յիշէրէք ճիւմլէսինի տէ Ֆասիսթիլէրտէն ինթի- խապ էտիպ իշէ պաշլամը տըր: Մուսալիֆ Թարաֆ պու շէտիտ մուսամէլէնին էօնիւնտէ սիւքիւթի իսթիյար էյլէմիշէր տիր:

Իթիլաֆ տէվլէթլէրիմիմ մօթաւը.— Վար- սէյլ մուսահէտէսինէ կէօրէ, Ալմանիա մուսահէ- տէնին շարթլարընը իճրա էտէրսէ իթիլաֆ տէվլէթլէրի Յունվար 10տա Գօլօնը քէօփրիւ պաշլարընը Թալիլէյէ էտէճէքէլէր իտի: Մէզ- քիւր տէվլէթլէր Ալմանիայա միւթթէֆիլէքէն պիր նօթա կէօնտէրիպ, Ալմանիանըն մուսահէ-

տէ շարթլարընը Թէմամէն իճրա էթմէտիյի կէօրիւլտիւլիւնտէն Գօլօնը քէօփրիւ պաշլա- րընը Յունվար 10տա Թալիլէյէ էթմէյէճէքէլ- րինի իսպար էյլէմիշ տիրլէր: Ալմանիա քէն- տի զաննընճա մէզքիւր շարթլարը Թէմամէն իճրա էթմիշ օլտուղունը վէ պէօյլէ պիր դա- րարա միւնասէպէթ պուլունմատըղընը պէյան էթմիշ իսէ տէ պիթթապի պիր շէյ եափամա- մըշ տըր:

Բուսիատա.— Սօվիէթ հիւքիւմէթինին մէրքէզի գուվվէթի շիմտիյէտէք մէմլէքէթին պէօյիւք շէհրլէրինտէ պուլունուլօր վէ քէօյ- լիւ սընֆընա էհէմիլէթ վէրիլմէյօր իտի: Պու եազընլարտա քէօյիլիւլէր քէնտի գանա- աթսըղըղլարընը էնվաը Թարիզլէրէ կէօ- թէրմէյէ պաշլատըլար: Պօլէվիլէրին տինի վէ Գրիսթիանըղը իսթիհզա էթմէլէրինէ լազ- մէն Մնուլդ եօրթուսունտա քէօյիլիւլէր պէօ- յիւք քիլիսէլէրէ ճէմ օլուպ օլ կիւնէ մախսուս րուհանի խըմմէթլէր իճրա էյլէտիլէր: Պու եազընլարտա քէօյիլիւլէրին մաթլուպաթը օ տէ- լէճէ էհէմիլէթ քէսպ էյլէտի քի Սօվիէթ հիւքիւմէթի Գրէմլիւնտէ վուգու պուլան պիր գօնֆէրանստա անլէրէ սիյասի ճիհէթտէ տա- խի շիմտիյէտէք վէրիլմէմիշ իմթիյաղլար վէր- մէյէ մէճպուր օլմուշ տըր: Էթօյլէքի շիմտէն սօնրա քէօյիլիւլէր քէնտի մէմուլլարընը քէն- տիլէր ինթիլապ էտէճէքէլէր վէ էհալինին ա- գալի եիւզտէ 30ը լէյ վէրմէզսէ օ ինթիլապ շէրի սալըլմայաճապ, գախիլէ ֆիյաթը քէն- տիլէրէ մուվաֆըզ պիր սուրէթտէ Թային օ- լունաճապ, վէ քէօյիլիւլէր քէնտի արաղիլէրի- նէ սահիպ օլապիլէճէքէլէր վէ սաիրէ: Պու սու- լէթլէ Սօվիէթ հիւքիւմէթի քէնտի իտարէսին- տէ պէլի պիր Թատիլաթ իճրա էթմիշ սալըլ- յօր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԽԱՊԷՐԼԷՐ

Ճէմիլէթ ի ազվամըն գարարը իւզրէ մու- հաճիր էրմէնիլէր պուլունտուղլարը մէմլէ- քէթլէրտէ Հիւլիյէք վէսիգէսի ալաճաղլար վէ պու վէսիգէ միւրուր Թէզքիլէսի մազամընտա գապուլ օլունաճապ տըր: Պու Թէրթիպի էվ- րօփա տէվլէթլէրինին սալթի ճիւմլէսի տէ գա- պուլ էյլէմիշէր տիր: Էլլէրինտէ Թիւրք եա- խօտ էրմէնիսթան վէսիգէսի պուլունանլար պու նէվ պիր վէսիգէ ալմաղա մէճպուր տէ- յիլ տիրլէր:— Հայաստան հիւքիւմէթի նիյր

Իսթ Ռիլիֆտէն թալէպ էթմիշ քի մէմլէքէթէ Ամէրիկատան եէնի թօխումլար կիրտիրէրէք հուպուպաթը իսլահ էթմէք իւզրէ մէմլէքէթէ Լարաթմ էյլէսինլէր:— Սիւրիատա՝ Ամէրիկան Պօրտուէն էրմէնիլէր արասընտա օլան Միսիօնէր իշինի Երիցական Պօրտ իւզէրինէ ալմագտա տըր: Վազըլըղա հազըրլանհաճաղ օլան էրմէնի կէնճլէր Պէյրութտաքի Երիցական իւր ի իլահի մէքթէպինէ կիրտիօրլար: Պրն. Յակօր Շնորհօքեան իլէ Պրն. Ենոփէ Կէօքէօքեան մէքթիւր մէքթէպէ գապուլ օլունմուշտա տըր:— Ֆիլատէլֆիատա Ծնունդ աղչալար Պրն. Բիւզանդ Պալլէքճեանըն եազընտա ձէնուպի Ամէրիկայա միւֆարաքաթը միւնասէպէթիլլէ միւմաիլէյհին 150 գատար տօսթլարը պիր վէտա գիյնէթի վէրմիշլէր տիր:— Վեր. Հայկ Ատատուրեան Լօս Անկէլէստէ վէ փաստիկատա պուլունան թրքախօս Հայ Աւետարանականլարա վազ էթմէք իւզրէ ալթը այ իշին տալէթ էտիմիշ տիր:

Սէլանիքտէն եազըլըյօր. — «Պուրատա տա բահաթ պրագըլմայօրըզ: Կէչէն հաֆթա կէրէք Վարչապետ Միսայազօփուլօս վէ կէրէք Արկիրօփուլա բէսմէն պէյան էյլէտիլէր քի պիզ էրմէնիլէրի պուրատա, Եունանիսթանտա պրագմայաճաղլար տըր, 1. փարասըլըզտան, 2. Արազինին տարըլընտան, 3. Պէլքիտէ էն մուհիմի պիր պաշգա միմօրիթի գալմըն արթմասընտան: Զաթէն Եէհուտի, Պուլկար Ուլահ, Սըրպ վէսայրէ ունսուրլարա տօլու օլան Մակեդոնիայա պիր տէ էրմէնի իւնսուրը արթըրմազ իսթէմէյօրլար: Շիմտիյէտէք Սէլանիքտէքիլէր էմին տիր տէյու գանն էտիյօր իտիք, չիմտի պիզլէր տէ տիւշինմէյէ պաշատըզ: Կէչէն հաֆթա չիրքէթ ի ազվամ թարաֆընտան Առաջնորդարանա չու մէայտա պիր էվրազ կէլմիշ իտի, — էրմէնիլէրին Եունանիսթանտա գալմասը իմքեանսըզ օլտուղունտան չու տէօրթ եէրլէրտէն հանկիսինէ կիթմէյի արզու էտէրսինիզ, ա) Թիւրքիա, բ) էրմէնիսթան, գ) Ֆրանսա, դ) ձէնուպի Ամէրիկա: Պու էվրազտան Վօհինա գասապասընտաքի էրմէնիլէր տէ եօլլամըլար: Անլէր Եունան թէպասսը օլուպ պուրտա գալմաղը արզու էթտիքլէրինի եազմըլար իսէ տէ, Միւթէսարըլըֆ, — Օ գապիլ տէյիլ տիր. պու տէօրթ եէրտէն պիրինի սէչմէյէ մէճպուրընըզ տէյու ճէվապ վէրմիշ տիր: Իշթէ հալիմիզ պու տըր, պազալըմ էնճամըմըզ նէ օլաճաղ»:

ՐԱՏԵՒԻՄԱ

Միւտիր ի մէտուլը՝ Յ. Գ. Գրիգորեան: «Րահնիւմա» շիմտիլիֆ իֆի հաֆթատա պիր նէշր օլունուր, Ապօմամ պէտէլի հէր եէր իշին սէնէվի \$3.00

«Րահնիւմա»նըն էտրէսի

“THE RAHNUMA”

207 Lexington Ave.,
New York, N. Y.

Յ. Գ. Գրիգորեանըն շախսի էտրէսի

H. K. KRICKORIAN,
520 W. 144th Street,
New York, N. Y.

Մ Ի Ի Ն Տ Ե Ր Ի Ճ Ա Թ

ՊէՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍ. —

Միլիյէք Հիսսի

ԲՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ. —

Ախլագ, Շախսի Հայաթտա
Ֆէնր ի Քեազիպ Տէյիլ

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ. —

Պաշլմա Կէլէնլէր ՏՕԳ. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ
Կարապետ Միսիքեան Ե. Յ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Գարբնալար ՓՐՕՖ. Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱՃԵԱՆ
Իւշ Ատըմ ՎԵՐ. Ս. Մ. ԲԵՃԵՊԵԱՆ

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ. —

Թիւրքիատա Մուհաբիլէր
Ժօրէս վէ Գօմիւնիսթլէր
Ղազէթալաքտան

ԱՀՎԱԼ Ը ՀԱԶԸՐԻ. —

ԱԶԳԱՅԻՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ. —